

Adequacy of Anatolian High Schools according to Stakeholders' Opinions: Izmir Province Example[#]

Zerrin Benal Hepsöğütü^{1,a}, Erdal Toprakçı^{2,b,*}

¹Institute of Education Sciences, Ege University, İzmir, Türkiye

²Faculty of Education, Ege University, İzmir, Türkiye

*Corresponding author

Research Article

ABSTRACT

Acknowledgment

[#]This study is a part of master's thesis

History

Received: 28/03/2024

Accepted: 18/06/2024

This paper was checked for plagiarism using iThenticate during the preview process and before publication.

Copyright © 2017 by Cumhuriyet University, Faculty of Education. All rights reserved.

This study investigates the level of adequacy of Anatolian high schools. For this purpose, a 30-item "School Efficacy Scale," developed by the researchers using a quantitative survey model, was employed. The scale is based on a 4-point Likert type [Poor (1), Average (2), Good (3), Very good (4)]. The scale's validity and reliability have been deemed acceptable. Necessary permissions for the scale's administration were obtained from the Ethics Committee of XX University. Data analysis utilized the Score Range Coded by Options (SCPA) technique for arithmetic means. For normally distributed data, t-tests and variance analysis were applied, while Kruskal-Wallis and Mann-Whitney U tests were used for non-normally distributed data. The direction of significance was determined through the Mann-Whitney U test and the least significance test. The overall results indicate that, according to the stakeholders—comprising school administrators, teachers, students, and parents—Anatolian high schools are generally evaluated as adequate. However, this level may decline in certain sub-dimensions and vary depending on the characteristics of the stakeholders. Researchers are encouraged to expand this study to a broader sample group (e.g., other provinces, regions) and other school types (e.g., preschools, primary schools, secondary schools). It is recommended that this study be reviewed by relevant authorities, particularly provincial and district education administrators, school leaders, and officials from the Ministry of National Education, to provide guidance in practice.

Keywords: Education, educational administration, educational supervision anatolian high schools, school adequacy

Paydaşlarının Görüşlerine Göre Anadolu Liselerinin Yeterliliği: İzmir İli Örneği

Bilgi

[#]Bu çalışma yüksek lisans tezinin bir parçasıdır.

*Sorumlu yazar

Süreç

Geliş: 28/03/2024

Kabul: 18/06/2024

Bu çalışma ön inceleme sürecinde ve yayımlanmadan önce iThenticate yazılımı ile taranmıştır.

Copyright

This work is licensed under Creative Commons Attribution 4.0 International License

Öz

Bu çalışma, Anadolu liselerinin yeterlilik düzeyini araştırmaktadır. Bu amaçla, araştırmacılar tarafından nicel anket modeli kullanılarak geliştirilen 30 maddelik "Okul Yeterlilik Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçek, 4'lü Likert tipinde olup [Zayıf (1), Orta (2), İyi (3), Çok iyi (4)] olarak derecelendirilmiştir. Ölçeğin geçerliliği ve güvenilirliği kabul edilebilir düzeydedir. Ölçeğin uygulanması için XX Üniversitesi Etik Kurulundan gerekli izinler alınmıştır. Verilerin analizi için Aritmetik Ortalamalar için Seçeneklere Göre Kodlanan Puan Aralığı (SCPA) tekniği kullanılmıştır. Verilerin normal dağıldığı durumlarda t-testi ve varyans analizleri uygulanırken, normal dağılmayan verilerde Kruskal-Wallis ve Mann-Whitney U testleri kullanılmıştır. Anlamlılık yönü, Mann-Whitney U testi ve en küçük anlamlılık testi ile belirlenmiştir. Genel sonuçlar, paydaşlara—okul yöneticileri, öğretmenler, öğrenciler ve velilerden oluşan gruplara—göre Anadolu liselerinin genelde yeterli olarak değerlendirildiğini göstermektedir. Ancak, bu yeterlilik düzeyi bazı alt boyutlarda düşebilir ve paydaşların özelliklerine göre farklılık gösterebilir. Araştırmacılara, bu çalışmayı daha geniş bir örneklem grubu (örneğin, diğer iller, bölgeler) ve farklı okul türleri (örneğin, okul öncesi, ilkököl, ortaokul) ile genişletmeleri önerilmektedir. Bu çalışmanın, il ve ilçe eğitim yöneticileri, okul liderleri ve Milli Eğitim Bakanlığı yetkilileri tarafından incelenerek uygulamada yol gösterici olması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, eğitim yönetimi, eğitim denetimi, anadolu liseleri, okul yeterliliği

Giriş

Formal eğitimin örgün yanı her biri, birer eğitim kurumu olan okullarda verilir. Okul, toplumun eğitim amacını gerçekleştirmek için kurulmuş öğretmen, öğrenci, yönetici, program, bina, araç ve gereçlerden oluşan yapı olarak tanımlanabilir (Toprakçı, 2017). Okullar toplumsal sistemdeki yasal belgeler temelinde kurulur ve işletilir (Başaran, 1993). Sosyalleşme ve değer kazandırmada etkili aracı kurum okuldur (Ercan, 2001). Okullar öğrencilerin benlik algısı ve karakter gelişimlerine, kendilerini keşfetmelerine, özsaygılarını geliştirmelerine ve olumlu değerleri benimsemelerine yardımcı olur. Bu yardım, bireylerin sadece akademik başarılarının değil, aynı zamanda kişisel ve ahlaki büyümelerini de destekler. Okullar bireylere bilgi, beceri kazandırarak toplumdaki rollerine hazırlar ve toplumun değişen şartlarına bireyin uymasını kolaylaştırır. Bu amaca uygun olarak yetişen bireyler öğrendikleri bilgi, beceri ve tutumlarla toplumdaki rollerini yerine getirebilirler (Gürsel, 2005). Okulların görevlerinin gereğini yerine getirebilmeleri etkili olmalarıyla mümkündür. Etkili okulun özelliklerinin neler olduğunu belirlemek önemli bir sorundur. Çünkü çok sayıda etken okullardaki eğitimin niteliğini belirler. Yapılan araştırmalar etkinliğin tek boyutlu olarak ölçülemeyeceğini göstermiştir. Etkili okulların, amaçlara ulaşma, yönetim, öğretmen, veli, öğrenci, okul kültürü, program, okula katılım gibi diğer okullardan farklılaşan belirgin özelliklere sahip oldukları görülmektedir (Sabuncuoğlu, 1992; Vural, 1989). Okullar öğrencilerin yaşları, diğer özellikleri ve müfredatı temelinde hiyerarşik bir nitelikte kurulur ve isimlendirilirler. Buna göre dünya genelinde genel isimlendirmeler okulöncesi, ilkokul, ortaokul, lise, yükseköğretim okulları ve özel eğitim okulları şeklindedir. Her okul türünün kendine özgü özellikleri söz konusu olsa da onların yeterliliğini belirleyen ve hemen hemen hepsinde ortak olan paydaşları (okulun yöneticileri, öğretmenleri, velileri ve öğrencileri) ve özellikleri (okulların bağlı oldukları yerel ya da merkezi yapı, bütçeleri, öğretmenleri, yöneticileri, veli-öğrencileri, bina-donanımları ve mevzuatları açısından yeterlikleri) vardır. Bu özellikler okulların yeterlik alanlarının bir kombinasyonu olarak bir okulda nitel ve nicel anlamda ne kadar üst düzeyde ise o okulun yeterliliği de üst düzeyde olur. Buna göre göre her bir özellik okul açısından aynı zamanda yeterli olunması gereken bir öğe/unsur rolünde olmaktadır. O zaman bu yeterliklerin çalışılan bir okulda ne düzeyde olduğu öğrenilebilirse o okulun yeterliliği ile ilgili bir fikir edinilebilir.

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'na dayalı olarak Türk eğitim sistemi, örgün eğitimde olmak üzere okulöncesi, ilköğretim (ilkokul ve ortaokul - temel eğitim) ve ortaöğretimden oluşmaktadır. Ortaöğretim kurumları işlevlerini Türk millî eğitiminin genel ve özel amaç ile temel ilkeleri doğrultusunda, evrensel hukuka, demokrasi ve insan haklarına uygun; öğrenci merkezli, aktif öğrenme ve demokratik kurum kültürü anlayışıyla yerine getirir. Ortaöğretim kurumları, ortaokul veya imam-hatip ortaokulu üzerine öğrenim süresi dört yıl olan yatılı

ve/veya gündüzlü olarak eğitim ve öğretim veren kurumlardır. Bu kurumlar; Fen liseleri, sosyal bilimler liseleri, Anadolu liseleri, güzel sanatlar liseleri ve spor liseleridir. Türk Millî Eğitiminin genel amaçlarına dayalı olarak ortaöğretim kurumlarının amaçları özet bir biçimde; öğrencilerin bedensel, zihinsel, etik, manevi, sosyal ve kültürel açılarından gelişimlerini destekleyerek, demokrasi ve insan haklarına saygılı vatandaşlar olmalarını sağlamak ve çağın gerektirdiği bilgi ve becerilerle donanmış bir şekilde topluma, yükseköğretime, mesleğe hazırlamak şeklinde ifade edilebilir. Anadolu Lisesi diğer lise türleri gibi bu amaçları paylaşır. Anadolu liselerinin bazıları 4 yıl bazıları ise hazırlık sınıfı temelinde 4 yıldan fazla eğitim vermektedir. Anadolu Liselerinde öğretmen, yönetici ve diğer personel olmak için ayrıca düzenlenen bir mevzuat yoktur (MEBOKY, 2017) yani bu öğelerle ilgili mevzuat bütün okullar açısından aynıdır. Bütün liseler Anadolu Lisesi olmadan önce Anadolu liseleri daha iyi şartlara sahipti. Dil laboratuvarları, fizik, kimya, biyoloji laboratuvarları, kütüphane, her sınıfın akıllı tahtası olması gibi. Ancak düz (herhangi bir niteliği olmayan) liselerin Anadolu Liselerine çevrilmesiyle birlikte Anadolu Liselerinin çoğu zamanla bu özelliklerini kaybetmiştir. Daha sonra Liselere Giriş Sınavı puanı ile öğrenci alan Anadolu Liseleri ve puansız Anadolu Liseleri olarak bir ayırım söz konusu olmuş ve halen uygulamaya devam edilmektedir. Bu çalışmada Anadolu liselerinin yeterliliği; okulların; örgütsel yapısı (Toprakçı & Karabulut, 2024); yönetimi (Davis vd. , 2005; Erdi & Toprakçı, 2024; Gedikoğlu vd, 2004 ; Hoy & Forsyth, 1986; Keskin & Toprakçı, 2024), Millî Eğitim Bakanlığı (Dayıoğlu-Öcal & İşcan, 2020; Ertürk, 2020; Güvendi, 2014; Kızıboğa & Erdoğan, 2012; Toprakçı & Atalay, 2024), bağlı oldukları il ilçe millî eğitim müdürlükleri (Akyol-Ekinci & Toprakçı, 2023; Cafoğlu, 1996; Şimşek & Toprakçı, 2023), öğretmenleri (Çayak & Erdi, 2015; Özgün & Aydın, 2010), yardımcı personeli ile bina araç gereç ve donanımı (Bursalıoğlu, 2013; Cohen, Manion & Morrison, 2010; Göksoy, 2017), öğrenciler ve velileri (Akbaşlı & Kavak, 2008; Chan & Chui, 1997; Çayırılı, 1998; Çinkır & Nayır, 2017; Koç, 2019; Toprakçı & Arslan, 2022), okulun bütçesi (Karakütük, Özdoğan Özbal & Ulutaş, 2019; Toprakçı & Eken, 2023), Mevzuatı (Akbal & Toprakçı, 2021; Glow & Sperhac, 2003; Kepenekçi, 2004) temelinde incelenmiştir. Söz konusu yeterlilikler alanyazında her biri bazında yapılmış çalışmaları da içermektedir. Öte yandan alanyazında bir okulun bütünsel yönüyle (yukarıda verilen boyutları itibarıyla) yeterliliğinin incelendiği bir çalışma olmadığı gibi Anadolu lisesi özelinde de Koç'un (2019) yaptığı Anadolu imam-hatip liselerinin etkili özellikleri karşılaştırması dışında bütünsel bir çalışmaya da rastlanmamıştır. Bu çalışmaya benzer bir çalışmanın olmayışı temelinde İzmir örneğinden yola çıkarak hem Anadolu liseleri hem de diğer okul türleri bazında genişletilip yaygınlaştırılması ve Anadolu liselerinin eğitim sistemi içindeki karnesinin çıkarılması açılarından önemlidir. Öte yandan sonuçların araştırma yapılan

Anadolu Liseleri ve İzmir İl Milli Eğitim Müdürlüğü ile paylaşılması suretiyle pratiği bilimselleştirmeye de bir katkı sağlanabileceği düşünülmektedir. Bu katkı Anadolu liselerinin sorunlarının anlaşılması ve çözülmesi uygulamalarına dönük bir adım olarak da değerlendirilebilir. Buna göre, Anadolu liselerinin paydaşları olan yönetici, öğretmen, öğrenci ve veli görüşlerine göre yeterliliğini ortaya koymaya çalışan araştırmanın alt problemler şöyledir:

1-Paydaşların (yönetici, öğretmen, öğrenci ve veliler) Anadolu liselerinin yeterliliğine ilişkin görüşlerine ne düzeydedir?

2-Paydaşların görüşleri çeşitli değişkenlere (cinsiyete, yaşla, paydaşın okulunun LGS puan düzeyi, okuldaki pozisyon, aynı okulda bulunulan yıl sayısı, başka bir Anadolu lisesinde şimdiki pozisyonda deneyimi olması) göre farklılaşmakta mıdır?

3-Yönetici ve öğretmen göre Anadolu liselerinin yeterliliği ne düzeydedir? Ve yöneticilikteki/öğretmenlikteki genel hizmet süresi ile lisansüstü eğitimleri ve türüne göre farklılaşmakta mıdır?

4-Velilerin göre Anadolu liselerinin yeterliliği ne düzeydedir? Ve mesleklerine göre farklılaşmakta mıdır?

Yöntem

Araştırma, yönetici, öğretmen, öğrenci ve veli görüşlerine göre Anadolu Liselerinin Yeterlik düzeyini ortaya koymayı hedeflediğinden nicel araştırma türünde ve genel tarama modelindedir.

Çalışma grubu

Araştırmanın çalışma grubu İzmir ili merkez ve yakın ilçeler olmak üzere Konak, Bornova ve Karşıyaka ilçelerinde bulunan (Mesleki ve İmam Hatip olan Anadolu Liseleri hariç) liselerdeki paydaşlar olarak yönetici, yönetici yardımcısı, öğrenci, öğretmen ve velilerin tümüdür. Ancak Google form yoluyla uygulanan ankete dönüş yapan ve anketleri geçerli kabul edilen 599 paydaş araştırmanın çalışma grubunu biçimlemiştir. Çizelge 1’de de ayrıntısına yer verilen paydaşların özelliklerinden bazıları ile ilgili tespitler yapmak gerekirse, paydaşların cinsiyeti açısından kadınların 241 ve erkeklerin 358 kişi oldukları; yaş açısından 14-17 Yaş (Genç), 246, 32-42 Yaş (Orta genç) 69, 43-53 Yaş (Orta yaşlı) 219 ve son olarak 54 ve üstü yaş (Yaşlı) aralıklarında 65 kişi şeklinde olduğu görülmektedir.

Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması

Araştırmada, araştırmacılar tarafından uygulama verilerine göre geliştirilen “Okul Yeterlilik Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçeğin maddelerini biçimleyecek bir alanyazın taraması yapılmış ve 101 soruluk bir havuz oluşturulmuştur. Bu liste beş alan uzmanına yollanmış ve görüşleri alınmıştır. Gelen görüşler doğrultusunda,

sorulardan birbiri ile ilişkili olanlar birleştirilmiş, ölçebileceği düşünülmeyenler çıkarılmış ve böylece 10 boyuttan meydana gelen 80 soruluk, 4’lü Likert türünde paydaşlardan her bir ifadeye “Zayıf”, “Orta”, “İyi”, “Çok iyi” şeklinde puanlamaları istenen bir liste biçimlenmiştir.

Veri toplama aracının ilk aşamasında maddeler alt boyutları temelinde şu şekildedir: Okulun Yönetmelik Yeterliliği [(OYY), (10 Madde)] Okulun MEB’sel Yeterliliği [(OMEY), (7 Madde)], İl/İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü’nün Katkısı Bakımından Okulun İMEM’sel Yeterliliği [(OİMEMKY), (7 Madde)], Okulun Öğretmenlik Yeterliliği [(OOY), (8 Madde)], Okulun Bina ve Donanımsal Yeterliliği [(OBDY), (8 Madde)], Okulun Veli ve Öğrencisel Yeterliliği [(OVOY), (10 Madde)], Okulun Bütçesel Yeterliliği [(OBY), (6 Madde)], Okulun Mevzuatsal Yeterliliği [(OMY), (11 Madde)], Okulun Çevresel Yeterliliği [(OÇY), (6 Madde)] Okulun Denetmelik Yeterliliği [(ODY), (7 Madde)].

Veri toplama aracına paydaşların demografik bilgilerinin sorulduğu bir ilk bölüm ilave edilmiştir. Bu bölüm, paydaşların çeşitli özelliklerini (cinsiyet, yaş, okuldaki pozisyon, çalışma süresi, eğitim durumu, deneyim, lisansüstü eğitim, hizmet içi eğitimlere katılım, meslek vb.) öğrenerek, bu özelliklerin görüşlerinde bir farklılık meydana getirip getirmediğini anlamak üzere eklenmiştir. Soru listesi gerekli izinler alınmak suretiyle “Google Form” aracılığıyla uygulanmıştır. Uygulama esnasında geri dönüş oranlarına bağlı olarak okullara araştırmacılar bizzat giderek veri toplama aracını cevaplamaya teşvik etmeye çalışılmıştır.

Veri toplama aracına verilen cevaplar bağlamında toplam 754 katılımcıdan dönüş olmuştur. Bunların 599’u soru listesinin ölçeğe dönüştürülmesi sürecinde geçerli kabul edilmiştir. Sonra verileri gruplandırarak azaltma ve en az sayıda ölçümle doğru bilgiyi elde edebilme amacıyla “Temel Bileşenler Analizi” bazında açımlayıcı faktör analizleri yapılmıştır. Öte yandan “varimax” yoluyla az değişkenle faktör varyanslarının mümkün olabildiğince fazla olmasını sağlanmaya çalışılmıştır. Yapılan faktör analizleri ile aracın İMEM ve MEB alt boyutları tek boyutta toplanmış ve Okulun çevresel yeterliliği ve Okulun denetmelik yeterliliği alt boyutu bütün maddeleriyle çıkarak faktör sayısı 7’ye düşmüştür. Öte yandan kalan alt boyutlarda da çeşitli sayılarda madde aracın geçerlilik değerleri bağlamı araçtan çıkarılmış ve toplam madde sayısı 30 olmuştur. Bütün bu işlemlerden sonra verilerin açımlayıcı faktör analizi için uygunluğu son bir kez daha incelenmiştir. Bu kapsamda Kaiser Meyer-Olkin (KMO) katsayısı ve Bartlett küresellik testi yapılmıştır. Çizelge 2’de de görülebileceği üzere KMO değerinin 0.7’nin üzerinde olması itibarıyla aracın örnekleme yeterliliğinin iyi düzeyde temsil edildiğini göstermektedir. Verilerin faktör analizine uygun olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Bartlett testi p değerinin 0.05’in altında olması itibarıyla korelasyon matrisinin birim matristen farklı olduğunu göstermektedir.

Çizelge 1. Çalışma grubunun özellikleri ve dağılımı

Değişkenler	Özellikler	n	%
1.Cinsiyetiniz?	Erkek	241	40.2
	Kadın	358	59.8
	Toplam	599	100.0
2.Yaşınız?	14-17 Yaş (Genç)	246	41.1
	32-42 Yaş (Orta genç)	69	11.5
	43-53 Yaş (Orta yaşlı)	219	36.6
	54-Üstü Yaş (Yaşlı)	65	10.9
	Toplam	599	100.0
3.Okulun LGS puan düzeyi	Yüksek puanlı	201	33.6
	Orta puanlı	193	32.2
	Puansız	205	34.2
	Toplam	599	100.0
4.Okuldaki pozisyonunuz?	Öğrenci	246	41.1
	Veli	159	26.5
	Yönetici	24	4.0
	Öğretmen	170	28.4
	Toplam	599	100.0
5.Kaç yıldır bu okulasınız?	0-4 Yıl (Kısa)	405	67.6
	5-9 Yıl (Orta)	24	4.0
	10 ve Üstü (Uzun)	170	28.4
	Toplam	599	100.0
6.Yöneticilikteki/öğretmenlikteki genel hizmet süreniz? (Öğrenci ve veliler hariç)	10-15 Yıl	40	20,6
	16 Yıl ve Üstü	154	79,3
	Toplam	194	100,0
7.Başka bir Anadolu Lisesinde şimdiki pozisyonunuza benzer deneyiminiz oldu mu?	Evet	163	27.2
	Hayır	436	72.8
	Toplam	599	100.0
8.Şimdiki pozisyonunuzla ilgili lisansüstü eğitiminiz varsa türü? (Öğrenci ve veliler hariç)	Eğitim Yönetimi	11	15,9
	Kendi Branşı	41	59,4
	Başka Alanda	17	24,6
	Toplam	69	100,0
9.Şu andaki mesleğiniz? (Sadece veliler)	Memur	47	29,5
	Emekli	31	19,4
	Öğretmen	18	11,3
	İşçi	13	8,1
	Serbest Meslek	50	31,4
Toplam	159	100.0	

Çizelge 2 KMO ve Bartlett Testleri

Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem Yeterliliği Ölçümü		.920
Bartlett'in Küresellik Testi	Yaklaşık Ki-Kare	10820.303
	Serbestlik değeri	435
	Anlamlılık	.000

Veri toplama aracına paydaşların demografik bilgilerinin sorulduğu bir ilk bölüm ilave edilmiştir. Bu bölüm, paydaşların çeşitli özelliklerini (cinsiyet, yaş, okuldaki pozisyon, çalışma süresi, eğitim durumu, deneyim, lisansüstü eğitim, hizmet içi eğitimlere katılım, meslek vb.) öğrenerek, bu özelliklerin görüşlerinde bir farklılık meydana getirip getirmediğini anlamak üzere eklenmiştir. Soru listesi gerekli izinler alınmak suretiyle "Google Form" aracılığıyla uygulanmıştır. Uygulama esnasında geri dönüş oranlarına bağlı olarak okullara

araştırmacılar bizzat giderek veri toplama aracını cevaplamaya teşvik etmeye çalışmıştır.

Veri toplama aracına verilen cevaplar bağlamında toplam 754 katılımcıdan dönüş olmuştur. Bunların 599'u soru listesinin ölçeğe dönüştürülmesi sürecinde geçerli kabul edilmiştir. Sonra verileri gruplandırarak azaltma ve en az sayıda ölçümle doğru bilgiyi elde edebilme amacıyla "Temel Bileşenler Analizi" bazında açımlayıcı faktör analizleri yapılmıştır. Öte yandan "varimax" yoluyla az değişkenle faktör varyanslarının mümkün olduğunca

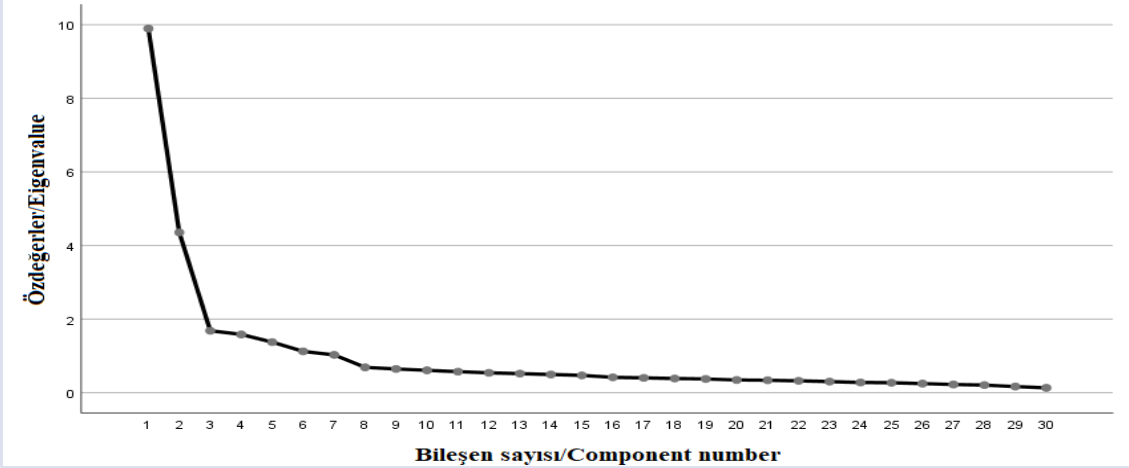
fazla olmasını sağlanmaya çalışılmıştır. Yapılan faktör analizleri ile aracın İMEM ve MEB alt boyutları tek boyutta toplanmış ve Okulun çevresel yeterliği ve Okulun denetsel yeterliği alt boyutu bütün maddeleriyle çıkarak faktör sayısı 7'ye düşmüştür. Öte yandan kalan alt boyutlarda da çeşitli sayılarda madde aracın geçerlilik değerleri bağlamı araçtan çıkarılmış ve toplam madde sayısı 30 olmuştur. Bütün bu işlemlerden sonra verilerin açımlayıcı faktör analizi için uygunluğu son bir kez daha incelenmiştir. Bu kapsamda Kaiser Meyer-Olkin (KMO) katsayısı ve Bartlett küresellik testi yapılmıştır. Çizelge 2'de de görülebileceği üzere KMO değerinin 0.7'nin üzerinde olması itibarıyla aracın örnekleme yeterliliğinin iyi düzeyde temsil edildiğini göstermektedir. Verilerin faktör analizine uygun olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Bartlett testi p değerinin 0.05'in altında olması itibarıyla korelasyon matrisinin birim matristen farklı olduğunu göstermektedir.

KMO ve Bartlett Testlerinden elde edilen son sonuçlar itibarıyla son bir açımlayıcı faktör analizi daha yapılmıştır. Resim 1 temelinde özdeğerlerin bileşenlere dağılımında yedi belirgin noktaya işaret etmektedir. Azalmaların özellikle 8'den sonra düz bir çizgiye dönüştüğü ve özdeğerlerin birden büyük olduğu görülmektedir.

Çizgi grafiği ile veri toplama aracının 7 olarak biçimlenen boyutlarını belirleyebilmek için toplam varyans ve faktör yük değerlerinin incelenmesine geçilmiş ve son açıklanan toplam varyans değerleri Çizelge 3'de verilmiştir.

Açımlayıcı faktör analizi, çizgi grafiği ve Çizelge 3 de açıklanan toplam varyanslar veri toplama aracının 7 boyutlu bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir. Özdeğerlerin bileşenlere göre değişimine bakıldığında 7. Faktörden sonra özdeğer çizgi eğiliminde belirgin bir azalma görüldüğü ve bu kırılma noktasının 7. faktörden sonra olduğu anlaşılmaktadır. Özdeğer çizelgesi incelendiğinde ise özdeğeri birden büyük 7 boyut olduğu ve ilk boyutta varyansın yaklaşık olarak %18, ikinci boyutta %33, üçüncü boyutta %42, dördüncü boyutta %49, beşinci boyutta %56, altıncı boyutta %63 ve yedinci son boyutta %70'ini açıkladığı görülmektedir. Belirlenen 7 boyutun madde faktör yük değerleri Çizelge 4'te verilmiştir.

Çizelge 4'teki faktör yük değerleri incelendiğinde bütün değerlerin, en küçük değer olan Faktör 7'deki .534 ile en yüksek değer .832 yer aldığı Faktör 1 arasında olduğu görülmektedir. Bu itibarla maddelerin almış olduğu faktör yüklerinin .45'in (Tabachnick & Fidell, 2012) üzerinde ve iyi olduğu görülmektedir.

Resim 1. Faktör çizgi grafiği/Scree plot

Çizelge 3. Okul Yeterlikleri ile ilgili açıklanan toplam varyanslar/Total Variance Explained

Bileşenler/Component	Başlangıç Özdeğerleri/ Initial Eigenvalues			Karesel Yüklerin Çıkarma Toplamları/ Extraction Sums of Squared Loadings			Karesel Yüklerin Rotasyon Toplamları/ Rotation Sums of Squared Loadings		
	T	% of V	K/C %	T	% of V	K/C %	T	% of V	K/C %
1	9.895	32.982	32.982	9.895	32.982	32.982	5.463	18.211	18.211
2	4.355	14.517	47.499	4.355	14.517	47.499	4.534	15.113	33.324
3	1.683	5.609	53.108	1.683	5.609	53.108	2.730	9.100	42.424
4	1.582	5.275	58.383	1.582	5.275	58.383	2.237	7.457	49.881
5	1.374	4.581	62.964	1.374	4.581	62.964	2.097	6.992	56.873
6	1.123	3.743	66.707	1.123	3.743	66.707	2.005	6.684	63.557
7	1.029	3.428	70.136	1.029	3.428	70.136	1.974	6.579	70.136
8	.688	2.294	72.430						
.	.	.	.						
30	.133	.442	100.000						

Çıkarma Yöntemi: Temel Bileşen Analizi/Extraction Method: Principal Component Analysis

V: Varyans/Variance

K: Kümülatif

C: Cumulative

T: Toplam/Total

Çizelge 4. Faktör yükleri/Factor loadings

Faktörler/ Faktors	No	Maddeler/Items	Faktörler/Factors							Ov/C
			1	2	3	4	5	6	7	
1-Okulun mevzuatsal yeterliği (OMY)	1	Okulumuzla ilgili mevzuat öğretmenlerin yetkileri konusunda yeterlidir.	.87							.832
	2	Okulumuzla ilgili mevzuatı yöneticilerin yetkileri konusunda yeterlidir.	.83							.760
	3	Okulumuzla ilgili mevzuat veli ile ilgili iş ve işlemler açısından yeterlidir.	.82							.734
	4	Okulumuzla ilgili mevzuat eğitim öğretimi düzenleme konusunda yeterlidir.	.81							.734
	5	Okulumuzla ilgili mevzuat öğrenci ile ilgili iş ve işlemler açısından yeterlidir.	.80							.730
	6	Okulumuzla ilgili mevzuat ihtiyaç duyulan personel sayısını düzenlemede yeterlidir.	.78							.734
	7	Okulumuzla ilgili mevzuatın yazım dili sade ve anlaşılabilir.	.77							.663
2-Okulun öğretmensel yeterliği (OOY)	1	Okulumuzdaki öğretmenler eğitim öğretim konusunda yeterlidir.		.81						.718
	2	Okulumuzdaki öğretmenler okulumuz ile ilgili konularda fedakârdır.		.80						.699
	3	Okulumuzdaki öğretmenler öğrenciler ile iletişimde yeterlidir.		.78						.677
	4	Okulumuzdaki öğretmenler okulun amacına odaklanma konusunda yeterlidir.		.78						.700
	5	Okulumuzdaki öğretmenler veli ile etkileşimde yeterlidir.		.70						.540
	6	Okulumuzdaki öğretmenler okul sosyal faaliyetlerine katılma konusunda yeterlidir.		.67						.621
	7	Okulumuzdaki öğretmenlerin idari süreçlere katılımı yeterlidir.		.64						.560
3-Okulun öğrenci ve velisel yeterliği (OOVY)	1	Okulumuz öğrencileri kendi öğrenme sorumluluğunu alma konusunda yeterlidir.			.79					.766
	2	Okulumuzdaki öğrenciler kendilerini geliştirme konusunda yeterlidir.			.77					.761
	3	Okulumuz velileri sosyo-kültürel açıdan niteliklidir.			.75					.706
	4	Okulumuzda yapılan faaliyetlere veliler katılır ve destekler.			.62					.616
4-Okulun bina ve donanımsal yeterliği (OBDY)	1	Okulumuz binası ve bölümleri güvenlidir.				.80				.753
	2	Okulumuz binası ve bölümleri fiziksel olarak yeterlidir.				.80				.753
	3	Okulumuz binası ve donanımı niteliklidir.				.70				.686
5-Okulun bütçesel yeterliği (OBY)	1	Okulumuzdaki harcamalar okulun ihtiyaçlarına göre yapılır.				.78				.808
	2	Okulumuz bütçesi yeterlidir.				.78				.785
	3	Okulumuzun diğer gelir kaynakları (kantin geliri, bağış vb) yeterlidir.				.68				.635
6-Okulun MEB ve İMEM'sel yeterliği (OMMY)	1	MEB okulumuzun donanım, araç-gereç gereksinimini karşılamada yeterlidir.					.76			.736
	2	MEB okulumuza personel görevlendirme konusunda yeterlidir.					.72			.686
	3	MEB okulumuz müfredatını nitelikli hale getirmeye ilgili çabalarda yeterlidir.					.70			.687
7-Okulun yönetimsel yeterliği (OYY)	1	Okul yöneticilerimiz personelin sosyal faaliyetlerini desteklemede yeterlidir.						.78		.722
	2	Okul yöneticilerimiz personele hizmet içi eğitimler sağlama konusunda yeterlidir.						.76		.707
	3	Okul yöneticilerimiz kendini yenilemede yeterlidir.						.57		.534

Ov: Ortak varyans/C:Communality

Açımlayıcı faktör analizi ile biçimlenen 7 faktörlü yapının model ve veri uyumunu test etmek amacıyla bilgisayar tabanlı istatistik programıyla doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi sonucu elde edilen değerler, alanyazın nitelikli uyum indeksleri aralıkları (Bollen, 1989; Kelloway, 1989; Marcoulides & Schumacher, 2001) bağlamında Çizelge 5'te verilmiştir.

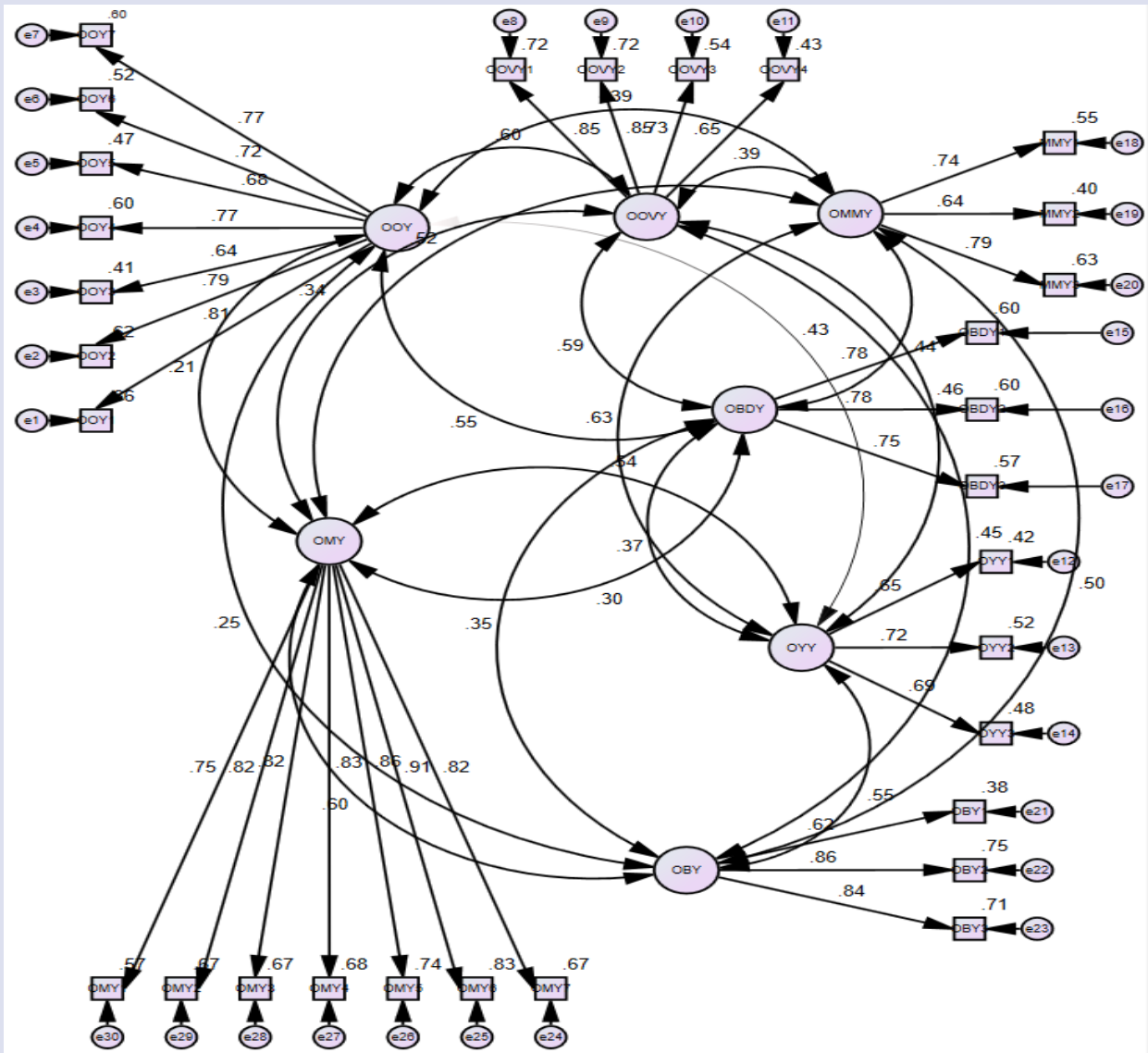
Çizelge 5 incelendiğinde okul yeterliklerine ilişkin verilen uyum değerlerinden biri (NFI=.894) sınırda olmak üzere diğerlerinin kabul edilebilir aralığında olduğu görülmektedir. Şekil 1 de de faktörler ve maddeler arası ilişkilere ait değerlere yer verilmiştir. Yapılan AFA, DFA ve alt ve üst grup madde puan ortalamalarına dayalı madde analizi (bağımsız t testi karşılaştırması ile bütün maddelerin $p<.001$ düzeyinde ayırt edici olduğu

saptanmıştır) doğrultusunda okul yeterliklerine ilişkin geliştirilen ölçeğin 7 faktörlü yapısının geçerli, iç tutarlılık ve ölçek alt boyut madde uyum düzeyleri temelinde de güvenilir olduğu anlaşılmıştır (Çizelge 6).

Okul yeterlikleri ölçeğinin verilerin normallik, madde-ölçek uyum ve iç tutarlılık (güvenirlik) analizi sonuçları Çizelge 6'daki gibidir. Çizelge 6 incelendiğinde verilerin dağılımının incelenmesinde verilere ait basıklık ve çarpıklık değerlerinin +1.5 ile -1.5 arasında (Tabachnick & Fidell, 2002) ve dağılımın normal olduğu görülmektedir. Öte yandan gerek alt boyutlar gerekse tüm ölçek bağlamında tutarlılık değerlerinin .70'in üzerinde ve yine alt boyutların ölçeğin tümsel yapısıyla uyumunun da .60'ın üzerinde olduğu anlaşılabilmektedir.

Çizelge 5. Uyum iyiliği değerleri/ Confirmatory factor analysis (CFA)- Goodness of fit tests

Tests	Mükemmel Uyum/ Perfect	Kabul Edilebilir Uyum/ Acceptable	Uyum İyiliği Değerleri/ Goodness of Fit
	Fit	Fit	Statistics
X ² /Sd	0 – 2	2 – 5	3,23
RMSEA	.01 – .05	.05 – .08	0,06
SRMR	.01 – .05	.05 – .08	0,05
GFI	.90 – <u>1.0</u>	.85 – .90	0,88
AGFI	.90 – <u>1.0</u>	.85 – .90	0,85
CFI	.95 – <u>1.0</u>	.90 – .95	0,92
NFI	.95 – <u>1.0</u>	.90 – .95	0,89

Resim 2. Okul yeterlikleri ölçeğine ilişkin DFA/CFA yol diyagramı/path diagram

Çizelge 6. Okul yeterlikleri ölçeği verilerinin ölçek-faktör uyum, madde sayısı-yeri, normallik ve güvenilirlik değerleri

Faktörler/Factors		İstatistik/ Statistic	Madde Sayısı Ölçekteki yerleri/ Number of Items Their place on the scale	Ölçek-Faktör Uyum İstatistikleri/ Scale- Factor fit statistics	Cronbach Alpha
Okulun yönetsel yeterliği-(OYY)	Çarpıklık/ Skewness	-.774	3	.705	0.720
	Basıklık/ Kurtosis	-.030	1, 2, 3		
Okulun MEB ve İMEM'sel yeterliği-(OMMY)	Çarpıklık/ Skewness	.090	3	.725	0.760
	Basıklık/ Kurtosis	-1.193	4, 5, 6		
Okulun öğretmensele yeterliği-(OOY)	Çarpıklık/ Skewness	-.243	7	.605	0.893
	Basıklık/ Kurtosis	-.105	7, 8, 9, 10, 11, 12, 13		
Okulun bina ve donanımsal yeterliği-(OBDY)	Çarpıklık/ Skewness	.006	3	.660	0.811
	Basıklık/ Kurtosis	-.742	14, 15, 16		
Okulun öğrenci ve velisel yeterliği-(OOVY)	Çarpıklık/ Skewness	-.274	4	.700	0.853
	Basıklık/ Kurtosis	-.199	17, 18, 19, 20		
Okulun bütçeselle yeterliği-(OBY)	Çarpıklık/ Skewness	-.486	3	.712	0.802
	Basıklık/ Kurtosis	-1.020	21, 22, 23		
Okulun mevzuatsalle yeterliği-(OMY)	Çarpıklık/ Skewness	-.924	7	.695	0.938
	Basıklık/ Kurtosis	-.042	24, 28, 26, 27, 28, 29, 30		
Toplam/Total	Çarpıklık/ Skewness	-.362	30	1	0.927
	Basıklık/ Kurtosis	-.135			

Verilerin Analizi

Ölçeğin biçimlenmesi ve verilerin toplanmasının ardından, analizlere geçilmiştir. Ölçekte ters madde olmadığından ayrı bir hesaplama yapılmamıştır. Aritmetik ortalamaların anlamlandırılmasında Seçeneklere Göre Kodlanan Puan Aralığı (SKPA) kullanılmıştır. Ankette 3 aralık 4 derece olduğundan $3/4=0.75$ çıkmış ve bu aralığın düzeylere eklenmesi ile puan aralığı değer ve karşılıkları şekillenmiştir. Buna göre SKPA; 1.00-1.75 Zayıf (Z), 1.76-2.51 Orta (O), 2.52-3.27 İyi (I) ve 3.28-4.00 Çok İyi (Ç) şeklindedir. Verilerin analizinde frekans, yüzde gibi tanımlayıcı istatistiklerden faydalanılmış ve analitik karşılaştırmalar yapılmıştır. Verilerde ölçeğin toplamı, alt boyutları ve değişkenleri (velilerin mesleği değişkeni hariç) normal dağılım sağlandığında parametrik istatistikler kullanılmıştır. Normal dağılmayan durumlarda Kruskal-Wallis ve Mann Whitney U testleri kullanılmıştır. Araştırmada anlamlılık düzeyi 0.05 olarak baz alınmıştır. Çizelgelerde görülen p değerinin 0.05'ten küçük olması anlamlı bir fark olduğunu, p değerinin 0.05'ten büyük olması ise grupların görüşleri arasında anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir. İki değişken grubun arasında anlamlı bir farklılık bulunup bulunmamasının incelenmesinde t testi kullanılırken ikiden fazla değişken grubunun niceliksel değişken arasında fark bulunup bulunmadığını incelemek için ise tek yönlü varyansa bakılmıştır (Kalaycı, 2018). Fark tespit edildiği durumlarda hangi gruplarda olduğunu anlamak üzere t testinde kendi değerlerine, varyansta ise en küçük anlamlılık testine (LSD)

başvurulmuştur. Öte yandan parametrik olmayan çoklu karşılaştırmalarda yönü anlamak için yine Mann Whitney U testinden yararlanılmıştır.

Araştırma Etiği ve Sunumu

Anketin uygulanması için XX Üniversitesi Etik Kurulundan 29.03.2023 tarihli 1899 sayılı protokol yazısına göre gerekli izinler alınmıştır. Ayrıca anketin cevaplanmasının hemen öncesi bilgilendirici onam sayfasına yer verilmiştir. Araştırmanın bulgularının sunumu, alt problemlere cevabı odağa alarak aynı sıra ve kapsamda gerçekleştirilmiştir.

Bulgular

1-Paydaşların (Yönetici, Öğretmen, Öğrenci ve Veli) Görüşlerine Göre Anadolu Liselerinin Yeterlik Düzeyi

Yönetici, öğretmen, öğrenci ve veliden oluşan paydaşların (n=599) tümünün okullarının yeterliliğini alt boyutsal ve toplam olarak puanlama bilgileri Çizelge 7'de yer verilmiştir.

Çizelge 7'ye göre tüm alt boyutlar incelendiğinde bütün paydaşlar tarafından SKPA ölçütünde, Anadolu liselerinin Okulun bina ve donanımsal yeterliği ve okulun MEB ve İMEM'sel yeterlikleri orta düzeyde iken diğer yeterlik alanlarında "iyi" düzeydedir. Paydaşlar Anadolu liselerinin toplam yeterliğini ise "iyi" ($\bar{x}=2,813$) düzey olarak belirlemişlerdir.

Çizelge 7. Paydaşlarına göre Anadolu liselerinin genel ve alt boyutsal yeterlik düzeyi

Alt Boyutlar	SS	\bar{x}	Düzye
Okulun mevzuatsal yeterliği-(OMY)	.812	3.259	İyi
Okulun yönetsel yeterliği-(OYY)	.785	3.148	İyi
Okulun bütçesel yeterliği-(OBY)	.975	2.993	İyi
Okulun öğretmensel yeterliği-(OOY)	.625	2.820	İyi
Okulun öğrenci ve velisel yeterliği-(OOVY)	.713	2.709	İyi
Okulun bina ve donanımsal yeterliği-(OBDY)	.838	2.445	Orta
Okulun MEB ve İMEM'sel yeterliği-(OMMY)	.919	2.315	Orta
Anadolu Liselerinin (Okulun) Yeterliği (ALY)	.558	2.813	İyi

Çizelge 8. Paydaşların yaşlarına göre Anadolu liselerinin Yeterliği genel ve alt boyutsal yeterlik düzeyi

Boyutlar	Yaş	x	ss	KT	sd	KO	F	P	Yönü	
OYY	14-17 Yaş (Genç)	3.1721	.81188	Grup dışı	8.932	3	2.977	4.921	.002	1>4
	32-42 Yaş (Orta genç)	3.3865	.71085	Grup içi	359.956	595	.605			2>1-3-4
	43-53 Yaş (Orta yaşlı)	3.1279	.76619	Toplam	368.887	598				3>4
	54-Üstü Yaş (Yaşlı)	2.8769	.75132							
OMMY	14-17 Yaş (Genç)	2.3943	.93527	Grup dışı	17.453	3	5.818	7.091	.000	1>4
	32-42 Yaş (Orta genç)	2.6184	.94502	Grup içi	488.135	595	.820			2>3-4
	43-53 Yaş (Orta yaşlı)	2.2374	.88448	Toplam	505.588	598				3>4
	54-Üstü Yaş (Yaşlı)	1.9590	.81545							
OOY	14-17 Yaş (Genç)	2.7038	.66574	Grup dışı	10.163	3	3.388	9.011	.000	2>1-3-4
	32-42 Yaş (Orta genç)	3.1118	.58946	Grup içi	223.691	595	.376			3>1
	43-53 Yaş (Orta yaşlı)	2.8774	.56803	Toplam	233.855	598				
	54-Üstü Yaş (Yaşlı)	2.7582	.57472							
OBDY	14-17 Yaş (Genç)	2.5691	.88395	Grup dışı	9.831	3	3.277	4.754	.003	1>3-4
	32-42 Yaş (Orta genç)	2.4831	.87361	Grup içi	410.156	595	.689			2>4
	43-53 Yaş (Orta yaşlı)	2.3775	.78179	Toplam	419.987	598				
	54-Üstü Yaş (Yaşlı)	2.1692	.72438							
OOVY	14-17 Yaş (Genç)	2.6372	.70979	Grup dışı	8.251	3	2.750	5.529	.001	1>2-3
	32-42 Yaş (Orta genç)	2.8986	.80362	Grup içi	295.996	595	.497			2>4
	43-53 Yaş (Orta yaşlı)	2.7934	.63386	Toplam	304.248	598				3>4
	54-Üstü Yaş (Yaşlı)	2.4962	.80099							
OBY	14-17 Yaş (Genç)	3.1667	.98642	Grup dışı	33.542	3	11.181	12.417	.000	1>3-4
	32-42 Yaş (Orta genç)	3.2367	1.01958	Grup içi	535.765	595	.900			4
	43-53 Yaş (Orta yaşlı)	2.8843	.87134	Toplam	569.307	598				2>3-4
	54-Üstü Yaş (Yaşlı)	2.4462	.97766							3>4
OMY	14-17 Yaş (Genç)	3.5029	.74848	Grup dışı	41.333	3	13.778	23.199	.000	1>3-4
	32-42 Yaş (Orta genç)	3.4306	.76872	Grup içi	353.370	595	.594			2>3-4
	43-53 Yaş (Orta yaşlı)	3.0894	.78790	Toplam	394.703	598				3>4
	54-Üstü Yaş (Yaşlı)	2.7275	.79649							
ALY	14-17 Yaş (Genç)	2.8780	.56707	Grup dışı	11.277	3	3.759	12.755	.000	1>3-4
	32-42 Yaş (Orta genç)	3.0237	.58223	Grup içi	175.356	595	.295			2>1-3-4
	43-53 Yaş (Orta yaşlı)	2.7696	.50448	Toplam	186.632	598				3>4
	54-Üstü Yaş (Yaşlı)	2.4905	.53088							

* p< ,05 Not: Farklı anlamlı çıkan gruplarda yön büyüktür ve küçüktür (><) işaretleriyle ile gösterilmiştir.

2-Paydaşların Görüşleri Temelinde Oluşan Anadolu Liselerinin Yeterlik Düzeyi ve Çeşitli Değişkenlere Göre Farkları

2.1. Anadolu liselerinin yeterlik düzeyinin paydaşların cinsiyetine göre farklılaşması: Yönetici, öğretmen, veli ve öğrencilerden oluşan paydaşların cinsiyetlerine göre Anadolu liselerinin yeterliğini puanlamalarında, yeterliğin her bir alt boyutu ve toplamı

açısından yapılan t testi sonucunda p< ,05 anlamlılığında bir farkın olmadığı anlaşılmıştır.

2.2. Anadolu liselerinin yeterlik düzeyinin paydaşların yaşlarına göre farklılaşması: Paydaşların yaşlarına göre Anadolu liselerinin Yeterliğine ilişkin yapılan tek yönlü varyans analizi sonrası puan farkları arasında anlamlı farklılık olduğu görülmüş bu nedenle en küçük anlamlılık testine (LSD) bakılmış ve aralarında anlamlı fark olan gruplar ve değerleri Çizelge 8 de gösterilmiştir.

Çizelge 8'de de görülebildiği üzere paydaşların görüşleri (puanları) yaş kategorilerine göre bütün alt boyutlarda farklılaşmaktadır. Anadolu Liselerinin Yeterliği genel olarak incelendiğinde de yaş gruplarına göre farklılıklar olduğu görülmektedir. Farkın hangi gruplar arasında olduğu incelendiğinde 14-17 Yaş (Genç) paydaşların 43-53 Yaş (Orta yaşlı) (\bar{x} =2.7696) ve 54-Üstü Yaş (Yaşlı) (\bar{x} =2.4905) paydaşlara göre okullarını daha yeterli puanladıkları anlaşılmaktadır. Öte yandan 32-42 Yaş (Orta genç) paydaşların (\bar{x} =3.0237) ise okullarının yeterliğini diğer paydaşlara göre daha fazla puanladıkları görülmektedir. Son olarak 43-53 Yaş (Orta yaşlı) (\bar{x} =2.7696) grubun da 54-Üstü Yaş (Yaşlı) gruptakilere oranla okullarını daha yeterli buldukları belirlenmiştir

2.3. Anadolu liselerinin yeterlik düzeyinin paydaşların okullarının LGS puan düzeylerine göre farklılaşması: Okul LGS puan düzeylerine göre Anadolu liselerinin Yeterliğine ilişkin yapılan tek yönlü varyans analizi sonrası puan farkları arasında anlamlı farklılık olduğu görülmüş bu nedenle en küçük anlamlılık testine (LSD) bakılmış ve aralarında anlamlı fark olan gruplar ve değerleri Çizelge 9'da gösterilmiştir. Çizelge 9 incelendiğinde okulun yönetsel, MEB ve MEM'sel ile öğretmensel ve toplam yeterliği LGS puan düzeyi ne olursa olsun bütün paydaşlarca aynı şekilde algılandığı görülmektedir.

Çizelge 9 incelendiğinde; paydaşların okullarının Yeterliğine ilişkin LGS puan düzeyleri açısından fark çıkan alt yeterliklerden biri olan OBDY'nde Yüksek Puanlı (\bar{x} =2.5274) ve orta puanlı (\bar{x} =2,680) paydaşların, puansızlara (\bar{x} =2.3122) göre daha yeterli buldukları görülmektedir. OÖVY'nde yüksek puan düzeyli (\bar{x} =2.8905) okul paydaşlarının orta puan düzeyli (\bar{x} =2.6010) ve puansız (\bar{x} =2.6329) okulların paydaşlarına göre daha

yüksek bir puanlamada buldukları dikkat çekmektedir. OBY'nde yüksek puan düzeyli (\bar{x} =3.0846) ve puansız (\bar{x} =3.0699) okulların paydaşlarının orta puan düzeyli (\bar{x} =2.8169) okulların paydaşlarına göre daha yüksek bir puanlamada buldukları anlaşılmaktadır. Benzer şekilde OMY'nde yüksek puan düzeyli (\bar{x} =3.3063) ve puansız (\bar{x} =3.3373) okulların paydaşlarının orta puan düzeyli (\bar{x} =3.1273) okulların paydaşlarına göre daha yüksek bir puanlamada buldukları anlaşılmaktadır.

2.4. Anadolu liselerinin yeterlik düzeyinin katılımcıların okuldaki pozisyonlarına göre farklılaşması: Anadolu liselerinin yeterlik düzeyinin paydaşların okuldaki pozisyonlarına göre farklılaşmadığını anlamak üzere tek yönlü varyans analizi yapılmış ve puan farklarının tüm ve alt boyutların bütününde anlamlı farklı çıktığı görülmüştür. Bu temelde en küçük anlamlılık testine (LSD) bakılmış ve aralarında anlamlı fark olan gruplar ve değerleri Çizelge 10'da gösterilmiştir. Görüldüğü gibi tüm ve alt boyutların bütününe verilen puanlar paydaşların okullarındaki pozisyonlarından etkilenmektedirler.

Çizelge 10'da da görülebildiği üzere bütün alt boyutlarda paydaşların görüşleri okuldaki pozisyonları itibarıyla farklılaşmaktadır Özellikle Anadolu liselerinin yeterliği (AYL) genel olarak incelendiğinde paydaşların okuldaki pozisyonuna göre farklı görüşler içinde oldukları görülmektedir. Farkın hangi gruplar arasında olduğu incelendiğinde öğrenciler lehine olmak üzere, öğrencilerle (\bar{x} =3.5029) öğretmenler (\bar{x} =2.6916); veliler lehine olmak üzere, veli (\bar{x} =3.5588), öğrenciler (\bar{x} =3.5029) ve öğretmenler (\bar{x} =2.6916), yönetici lehine olmak üzere, yönetici (\bar{x} =2.7976) ve öğretmenler (\bar{x} =2.6916) arasında olduğu anlaşılmaktadır.

Çizelge 9. Okul LGS puanlarına göre Anadolu liselerinin yeterliği tüm ve alt boyut farkları

Boyutlar	LGS puan düzeyi	x	ss		KT	sd	KO	F	P	Yönü
OBDY	Yüksek Puanlı	2.5274	.87207	Grup dışı	5.619	2	2.809	4.041	.018	1>3
	Orta Puanlı	2.5026	.78256	Grup içi	414.368	596	.695			2>3
	Puansız	2.3122	.84217	Toplam	419.987	598				
OÖVY	Yüksek Puanlı	2.8905	.63331	Grup dışı	10.061	2	5.030	10.191	.000	1>2-3
	Orta Puanlı	2.6010	.72134	Grup içi	294.187	596	.494			
	Puansız	2.6329	.74776	Toplam	304.248	598				
OBY	Yüksek Puanlı	3.0846	.89196	Grup dışı	8.882	2	4.441	4.723	.009	1>2
	Orta Puanlı	2.8169	1.03799	Grup içi	560.425	596	.940			3>2
	Puansız	3.0699	.97629	Toplam	569.307	598				
OMY	Yüksek Puanlı	3.3063	.74934	Grup dışı	5.053	2	2.527	3.865	.021	1>2
	Orta Puanlı	3.1273	.85570	Grup içi	389.649	596	.654			3>2
	Puansız	3.3373	.81878	Toplam	394.703	598				

* p< ,05 Not: Farkı anlamlı çıkan gruplarda yön büyüktür ve küçüktür (><) işaretleriyle ile gösterilmiştir.

Çizelge 10. Okuldaki pozisyona göre Anadolu liselerinin yeterliği tüm ve alt boyut farkları

Boyutlar	Yaşınız?	x	ss	KT	sd	KO	F	P	Yönü	
OYY	Öğrenci	3.1721	.81188	Grup dışı	49.143	3	16.381	30.483	.000	2>1-3-4 3>4
	Veli	3.5304	.63779	Grup içi	319.745	595	.537			
	Yönetici	3.1389	.68748	Toplam	368.887	598				
	Öğretmen	2.7588	.70127							
OMMY	Öğrenci	2.3943	.93527	Grup dışı	25.541	3	8.514	10.553	.000	4<1-2-3
	Veli	2.5073	.97424	Grup içi	480.046	595	.807			
	Yönetici	2.5000	.66667	Toplam	505.588	598				
	Öğretmen	1.9961	.79030							
OOY	Öğrenci	2.7038	.66574	Grup dışı	7.106	3	2.369	6.216	.000	1<4-2
	Veli	2.8652	.59929	Grup içi	226.748	595	.381			
	Yönetici	2.7321	.67311	Toplam	233.855	598				
	Öğretmen	2.9588	.54933							
OBDY	Öğrenci	2.5691	.88395	Grup dışı	10.126	3	3.375	4.900	.002	1>2-4 3>4
	Veli	2.3690	.70819	Grup içi	409.860	595	.689			
	Yönetici	2.7222	.87734	Toplam	419.987	598				
	Öğretmen	2.3000	.84782							
OOVY	Öğrenci	2.6372	.70979	Grup dışı	4.541	3	1.514	3.005	.030	1<2-3
	Veli	2.8145	.56199	Grup içi	299.707	595	.504			
	Yönetici	2.9479	.63408	Toplam	304.248	598				
	Öğretmen	2.6809	.83250							
OBY	Öğrenci	3.1667	.98642	Grup dışı	89.725	3	29.908	37.106	.000	1>4 2>1-3-4 3>4
	Veli	3.3732	.83890	Grup içi	479.581	595	.806			
	Yönetici	2.8750	.69374	Toplam	569.307	598				
	Öğretmen	2.4039	.83889							
OMY	Öğrenci	3.5029	.74848	Grup dışı	88.770	3	29.590	57.549	.000	1>3-4 2>3-4
	Veli	3.5588	.67970	Grup içi	305.933	595	.514			
	Yönetici	2.7976	.60008	Toplam	394.703	598				
	Öğretmen	2.6916	.71915							
ALY	Öğrenci	3.5029	.74848	Grup dışı	19.294	3	6.431	22.867	.000	1>4 2>1-4 3>4
	Veli	3.5588	.67970	Grup içi	167.339	595	.281			
	Yönetici	2.7976	.60008	Toplam	186.632	598				
	Öğretmen	2.6916	.71915							

* p< ,05 Not: Farkı anlamlı çıkan gruplarda yön büyüktür ve küçüktür (><) işaretleriyle ile gösterilmiştir.

2.5. Anadolu liselerinin yeterlik düzeyinin paydaşların aynı okulda buldukları yıl sayısına göre farklılaşması: Anadolu liselerinin yeterlik düzeyinin paydaşların aynı okulda buldukları yıl sayısına göre farklılaşması ile ilgili yapılan tek yönlü varyans analizi sonrası paydaş puan farklarının alt boyutlarda (OOVY hariç) ve toplam okul yeterliğinde anlamlı farklı çıkmış LSD testi ile aralarında anlamlı fark olan gruplar tespit edilerek Çizelge 11'de gösterilmiştir.

Alt yeterliklerin neredeyse tümünde aynı okulda kısa (1-4 yıl) ve orta (5-9 yıl) yıllar bulunanlar lehine olmak üzere uzun (10 ve üstü yıl) yıllar bulunanlara göre anlamlı farklılıklar söz konusudur. Öte yandan okulun öğrenci ve veli yeterliği ile ilgili olarak okulda bulunma süresi anlamlı bir değişken niteliği göstermemektedir. Alt boyutların bir bileşkesi olarak Anadolu liselerinin yeterliği bu değişken açısından incelendiğinde de benzer durumla karşılaşılmaktadır. Yani aynı okulda kısa (1-4 yıl- \bar{x} =2.9269) ve orta (5-9 yıl- \bar{x} =8163) yıllar bulunanlar lehine olmak

üzere uzun zamandır bulunanlara göre (\bar{x} =2.5414) anlamlı farklılıklar söz konusudur.

2.6. Anadolu liselerinin yeterlik düzeyinin paydaşların başka bir Anadolu lisesinde şimdiki pozisyonları benzeri bir deneyimlerinin olmasına göre farklılaşması: Çizelge 12'de de görülebildiği üzere başka bir Anadolu Lisesinde şimdiki pozisyonunuza benzer deneyiminiz olma ya da olmama durumu paydaşların okullarının yeterliğini özellikle genel olarak ve çeşitli alt yeterlik alanlarını puanlamada etkilidir.

Çizelge 12'de de görülebildiği üzere, okulun öğrenci ve veli yeterliği (OOVY) anlamsız olmak üzere bütün alt yeterlik ve genel olarak Anadolu liselerinin yeterliği başka bir Anadolu lisesinde şimdiki pozisyonuna benzer deneyimi olup olmamaya göre farklılaşmaktadır. Bu farklılaşmanın deneyimi olanlarca daha düşük puanlandığı alt yeterlikler OYY, OMMY, OBD, OBY ve ALY iken yüksek puanlanan yeterlikler ise OOVY ve OMY'dir.

Çizelge 11. Aynı okulda bulunan yıl sayısına göre Anadolu liselerinin yeterliği tüm ve alt boyut farkları

Boyutlar	Yaşınız?	x	ss	KT	sd	KO	F	P	Yönü	
OYY	0-4 Yıl (Kısa)	3.3128	.76780	Grup dışı	36.743	2	18.372	32.966	.000	1>3
	5-9 Yıl (Orta)	3.1389	.68748	Grup içi	332.144	596	.557			2>3
	10 ve Üstü (Uzun)	2.7588	.70127	Toplam	368.887	598				
OMMY	0-4 Yıl (Kısa)	2.4387	.95117	Grup dışı	24.308	2	12.154	15.051	.000	1>3
	5-9 Yıl (Orta)	2.5000	.66667	Grup içi	481.280	596	.808			2>3
	10 ve Üstü (Uzun)	1.9961	.79030	Toplam	505.588	598				
OOY	0-4 Yıl (Kısa)	2.7672	.64456	Grup dışı	4.591	2	2.295	5.967	.003	3>2
	5-9 Yıl (Orta)	2.7321	.67311	Grup içi	229.264	596	.385			
	10 ve Üstü (Uzun)	2.9588	.54933	Toplam	233.855	598				
OBDY	0-4 Yıl (Kısa)	2.4905	.82436	Grup dışı	6.258	2	3.129	4.508	.011	2>1
	5-9 Yıl (Orta)	2.7222	.87734	Grup içi	413.729	596	.694			2>3
	10 ve Üstü (Uzun)	2.3000	.84782	Toplam	419.987	598				
OBY	0-4 Yıl (Kısa)	3.2477	.93568	Grup dışı	85.607	2	42.804	52.741	.000	1>2-3
	5-9 Yıl (Orta)	2.8750	.69374	Grup içi	483.699	596	.812			2>3
	10 ve Üstü (Uzun)	2.4039	.83889	Toplam	569.307	598				
OMY	0-4 Yıl (Kısa)	3.5249	.72192	Grup dışı	88.468	2	44.234	86.088	.000	1>2-3
	5-9 Yıl (Orta)	2.7976	.60008	Grup içi	306.235	596	.514			
	10 ve Üstü (Uzun)	2.6916	.71915	Toplam	394.703	598				
ALY	0-4 Yıl (Kısa)	2.9269	.51417	Grup dışı	17.794	2	8.897	31.406	.000	1>3
	5-9 Yıl (Orta)	2.8163	.48750	Grup içi	168.838	596	.283			2>3
	10 ve Üstü (Uzun)	2.5414	.57853	Toplam	186.632	598				

* p<.05 Not: Farkı anlamlı çıkan gruplarda yön büyüktür ve küçüktür (><) işaretleriyle ile gösterilmiştir.

Çizelge 12. Başka bir Anadolu lisesinde şimdiki pozisyonuna benzer deneyiminin olmasına göre tüm ve alt boyut farkları

Boyutlar	Deneyim	N	x	ss	t	sd	p	Yönü
OYY	Evet	163	2.8671	.69442	-5.493	597	.000	1<2
	Hayır	436	3.2538	.79223	-5.832	329.001		
OMMY	Evet	163	2.0389	.79037	-4.577	597	.000	1<2
	Hayır	436	2.4190	.94352	-4.959	344.215		
OBDY	Evet	163	2.3231	.82437	-2.197	597	.028	1<2
	Hayır	436	2.4916	.83944	-2.215	295.407		
OBY	Evet	163	2.5378	.87436	-7.284	597	.000	1<2
	Hayır	436	3.1636	.95772	-7.592	316.225		
OMY	Evet	163	2.7301	.72635	-10.619	597	.000	1<2
	Hayır	436	3.4571	.75281	-10.794	300.208		
ALY	Evet	163	2.5774	.54415	-6.530	597	.000	1<2
	Hayır	436	2.9012	.53867	-6.500	288.048		

* p<.05 Not: Farkı anlamlı çıkan gruplarda yön büyüktür ve küçüktür (><) işaretleriyle ile gösterilmiştir.

Çizelge 13. Yönetici ve öğretmenlere göre Anadolu liselerinin genel ve alt boyutsal yeterlik düzeyi

Alt Boyutlar/Yeterlikler	SS	\bar{x}	Düzye
Okulun MEB ve İMEM'sel yeterliği-(OMMY)	2.0584	.79218	Orta
Okulun bina ve donanımsal yeterliği-(OBDY)	2.3522	.86057	Orta
Okulun bütçesel yeterliği-(OBY)	2.4622	.83532	Orta
Okulun mevzuatsal yeterliği-(OMY)	2.7047	.70498	İyi
Okulun öğrenci ve velisel yeterliği-(OOVY)	2.7139	.81397	İyi
Okulun yönetsel yeterliği-(OYY)	2.8058	.70901	İyi
Okulun öğretmensel yeterliği-(OOY)	2.9308	.56906	İyi
Anadolu Liselerinin (Okulun) Yeterliği (ALY)	2.5754	.57414	İyi

3- Sadece Yönetici ve Öğretmen Görüşlerine Göre Anadolu Liselerinin Yeterlik Düzeyi

Öğrenci ve velilerin cevaplamasına kapalı bir soru olarak sadece yönetici ve öğretmenlerden oluşan paydaşların (n=194) ölçeğin her bir alt boyutu ve alt boyutlarının toplamı, SKPA temelinde, Çizelge 13 de gösterilmiştir. Çizelge 13'e göre tüm alt boyutlar

incelendiğinde sadece yönetici ve öğretmenlerden oluşan paydaşların, SKPA ölçütünde, Anadolu liselerinin OMY, OOVY, OYY ve OOY'ni "İyi" düzeyde, diğer yeterlik alanlarını ise (OMMY, OBDY ve OBY) "Orta" düzeyde puanladıkları anlaşılmaktadır. Paydaşlar Anadolu liselerinin toplam, yeterliğini ise "İyi" (\bar{x} =2.5754) düzey olarak belirlemişlerdir.

3.1. Anadolu liselerinin yeterlik düzeyinin sadece yönetici ve öğretmenlerden oluşan paydaşlarının genel hizmet süresine göre farklılaşması: Öğretmen ve müdürlerden oluşan paydaşların genel hizmet süreleri OOO ve OMMY alanlarındaki puanlamalarında bir farklılık yaratmazken; OOO, OBDY, OOVY, OBY, OMY ve genel olarak okulun tüm yeterliğinde (ALY) fark yaratmaktadır (Çizelge 14).

Çizelge 14 de gösterilen haliyle öğretmen ve müdürlerden oluşan paydaşların genel hizmet süreleri arttıkça okullarının genel yeterliğini ve alt yeterliklerin de ikisi hariç olmak üzere (ki onlarda fark anlamlı da çıkmamıştır- OYY (10-15 Yıl=2.8500- 16 Yıl ve Üstü=2.7944) ve OMMY (10-15 Yıl= 2.2417- 16 Yıl ve Üstü=2.0108) tümünü daha az yeterli buldukları anlaşılmaktadır.

3.2. Anadolu liselerinin yeterlik düzeyinin yönetici ve öğretmenlerin lisansüstü eğitim durum ve türlerine göre farklılaşması: Anadolu liselerinin yeterlik düzeyinin paydaşların lisansüstü eğitimleri ve türüne göre farklılaşp farklılaşmadığını anlamak için tek yönlü varyans analizi yapılmış hemen sonrasında da fark olan grupları belirlemek için en küçük anlamlılık testine bakılmıştır. Buna göre Çizelge 15'ten de anlaşılabilir üzere bazı alt

yeterliklerde (OOY, OOVY ve OMY) ve toplam yeterlikte (ALY) yönetici ve öğretmenlerin lisansüstü eğitim durum ve türlerine göre fark çıkarken bazılarında (OYY, OMMY, OBDY ve OBY) çıkmamıştır.

Çizelge 15'te de görülebildiği üzere yönetici ve öğretmenler, lisansüstü eğitimleri kendi branşlarında ($x=3.0557$) olduğunda; okullarının öğretmense yeterliğini hiç yapmayanlar ($x=2.8537$) ile başka alanda ($x=2.8655$) yapanlara göre daha yüksek puanlamışlardır. Öte yandan başka alanda lisansüstü eğitim yapanlar hiç yapmayanlara göre okullarının öğrenci-velisel alt yeterliğini daha yüksek bulmaktadırlar. Ayrıca, lisansüstü eğitimini Eğitim Yönetiminde yapanlar ($\bar{x}=3,272$) ile lisansüstü eğitimi olmayanlar ($\bar{x}=2,792$), kendi branşında ve başka alanda yapanlara göre okullarının yeterliğini (ALY) daha yüksek bulmaktadırlar.

4- Sadece Velilerin Görüşlerine Göre Anadolu Liselerinin Yeterlik Düzeyi

Sadece velilerden oluşan paydaşların mesleklerine göre okul yeterliği algısının değişip değişmediğini anlamak için öncelikle velilere (n=159) ait değerler ölçeğin her bir alt boyutu ve alt boyutlarının toplamı olarak Çizelge 16'da verilmiş ve bunlar SKPA temelinde incelenmiştir.

Çizelge 14. Yöneticilikteki/öğretmenlikteki genel hizmet süresine göre tüm ve alt boyut farkları

Boyutlar	Genel hizmet süresi	N	x	ss	t	sd	p	Yönü
OOY	10-15 Yıl	40	3.1929	.51817	3.355	192	.001	1<2
	16 Yıl ve Üstü	154	2.8627	.56341	3.525	65.065		
OBDY	10-15 Yıl	40	2.5583	.89757	1.708	192	.089	1<2
	16 Yıl ve Üstü	154	2.2987	.84548	1.649	58.259		
OOVY	10-15 Yıl	40	2.9438	.94984	2.020	192	.045	1<2
	16 Yıl ve Üstü	154	2.6542	.76707	1.783	52.945		
OMY	10-15 Yıl	40	2.9500	.77206	2.503	192	.013	1<2
	16 Yıl ve Üstü	154	2.6410	.67467	2.312	55.449		
ALY	10-15 Yıl	40	2.7540	.65727	2.231	192	.027	1<2
	16 Yıl ve Üstü	154	2.5291	.54331	1.995	53.641		

* p< ,05 Not: Farkı anlamlı çıkan gruplarda yön büyüktür ve küçüktür (><) işaretleriyle ile gösterilmiştir.

Çizelge 15. Yönetici ve öğretmenlerin lisansüstü eğitim durum ve türlerine göre tüm ve alt boyut farkları

Boyutlar	Yaşınız?	x	ss	KT	sd	KO	F	P	Yönü	
OOY	Eğitim Yönetimi	3.4416	.35831	Grup dışı	4.325	3	1.442	4.708	.003	
	Kendi Branşı	3.0557	.54761	Grup içi	58.174	190	.306			1>2-3-4
	Başka Alanda	2.8655	.67852	Toplam	62.499	193				2>4
	Yoktur	2.8537	.55014							
OOVY	Eğitim Yönetimi	3.6364	.51676	Grup dışı	13.887	3	4.629	7.716	.000	
	Kendi Branşı	2.7927	.86585	Grup içi	113.985	190	.600			1>2-3-4
	Başka Alanda	3.0147	.54105	Toplam	127.872	193				3>4
	Yoktur	2.5660	.78619							
OMY	Eğitim Yönetimi	3.4545	.46431	Grup dışı	8.454	3	2.818	6.121	.001	
	Kendi Branşı	2.7178	.75693	Grup içi	87.467	190	.460			1>2-4
	Başka Alanda	2.9412	.66251	Toplam	95.921	193				
	Yoktur	2.6023	.66824							
ALY	Eğitim Yönetimi	3.1410	.54816	Grup dışı	5.105	3	1.702	5.525	.001	
	Kendi Branşı	2.6140	.59786	Grup içi	58.514	190	.308			1>2-3-4
	Başka Alanda	2.7588	.51555	Toplam	63.619	193				
	Yoktur	2.4881	.54595							

* p< ,05 Not: Farkı anlamlı çıkan gruplarda yön büyüktür ve küçüktür (><) işaretleriyle ile gösterilmiştir.

Çizelge 16'ya göre tüm alt boyutlar incelendiğinde sadece velilerden oluşan paydaşlar; SKPA ölçütünde, Anadolu liselerinin OBDY (\bar{x} =2.3753) ve OMMY'ni (\bar{x} =2.5005) "Orta" düzeyde, OOVY (\bar{x} =2.8208) ve OOOY (\bar{x} =2.8706) ALY'ni (\bar{x} =3.0043) "İyi" düzeyde ve son olarak OBY (\bar{x} =3.3669), OYY (\bar{x} =3.5241) ve OMY'ni (\bar{x} =3.5606) ise "Çok iyi" düzeyde yeterli görmekteyiz.

4.1 Anadolu Liselerinin Yeterlik Düzeyinin Velilerin Mesleklerine Göre Farklılaşması: Anadolu liselerinin yeterlik düzeyinin velilerin mesleklerine göre farklılaşp farklılaşmadığını anlamak üzere yapılan Kruskal-Wallis Testi sonucunda meslekleri ne olursa olsun bütün paydaşlar bazı alt boyutlarda (OMMY, OOOY VE OBDY) ve

toplamda (ALY) benzer puanlamalarda bulunmuşlardır. Gruplar arasında yapılan Mann Whitney U testi ikili karşılaştırmaları neticesinde aralarında anlamlı fark olan gruplar Çizelge 17'de gösterilmiştir. Çizelge 17 incelendiğinde memur, öğretmen, işçi ve serbest mesleğindeki velilerinin emeklilere göre okullarının yöneticilerini (OYY) daha yeterli ($p<0.02$) buldukları; memurların emeklilere göre öğrenci-velisel yeterlik (OOVY) ile bütçesel yeterliği (OBY) daha yüksek puanladıkları ($p<0.01$) son olarak emeklilerin okulun bütçesel yeterliği (OBY) ile mevzuatsal yeterliğini (OMY) serbest meslekteki velilere göre düşük düzeyde yeterli gördükleri anlaşılmaktadır.

Çizelge 16. Velilerin görüşlerine göre Anadolu liselerinin genel ve alt boyutsal yeterlik düzeyi

Alt Boyutlar/Yeterlikler	\bar{x}	SS	Düzye
Okulun bina ve donanımsal yeterliği-(OBDY)	2.3753	.70933	Orta
Okulun MEB ve İMEM'sal yeterliği-(OMMY)	2.5005	.97492	Orta
Okulun öğrenci ve velisel yeterliği-(OOVY)	2.8208	.55556	İyi
Okulun öğretmense yeterliği-(OOY)	2.8706	.59660	İyi
Okulun bütçesel yeterliği-(OBY)	3.3669	.83792	Çok İyi
Okulun yönetsel yeterliği-(OYY)	3.5241	.63806	Çok İyi
Okulun mevzuatsal yeterliği-(OMY)	3.5606	.67783	Çok İyi
Anadolu Liselerinin (Okulun) Yeterliği (ALY)	3.0043	.40904	İyi

Çizelge 17. Velilerin mesleklerine göre Anadolu liselerinin Yeterliği tüm ve alt boyut farkları

Boyutlar	Meslekler	N	\bar{x}	SO	sd	H	P	U
Okulun yönetsel yeterliği-(OYY)	Memur	47	3.4752	80.36	4	14.484	.006*	1>2 (p<0.02) 2<3-4-5 (p<0.01)
	Emekli	31	3.1505	55.15				
	Öğretmen	18	3.7222	91.78				
	İşçi	13	3.7949	96.77				
	Serbest Meslek	50	3.6600	86.47				
Okulun öğrenci ve velisel yeterliği-(OOVY)	Memur	47	2.4965	88.98	4	12.809	.012*	1>2 (p<0.01)
	Emekli	31	2.3871	82.11				
	Öğretmen	18	2.5000	85.61				
	İşçi	13	2.1795	62.65				
	Serbest Meslek	50	2.2600	72.74				
Okulun bütçesel yeterliği-(OBY)	Memur	47	2.9202	89.40	4	13.259	.010*	1>2 (p<0.01) 2<5 (p<0.01)
	Emekli	31	2.5726	60.42				
	Öğretmen	18	3.0972	102.39				
	İşçi	13	2.7500	71.46				
	Serbest Meslek	50	2.8000	77.46				
Okulun mevzuatsal yeterliği-(OMY)	Memur	47	3.6454	94.41	4	12.102	.017*	2<5 (p<0.01)
	Emekli	31	2.9032	58.90				
	Öğretmen	18	3.4074	76.61				
	İşçi	13	3.2821	76.85				
	Serbest Meslek	50	3.4000	81.57				

* $p< ,05$ Not: Farkı anlamlı çıkan gruplarda yön büyüktür ve küçüktür (>) işaretleriyle ile gösterilmiştir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Araştırmanın temel sonucu, paydaşların görüşlerine (okul yöneticisi, öğretmen, öğrenci ve veliler) göre Anadolu liseleri, dörtlük bir derecelenmede üçe denk gelen düzey olarak, iyi düzeyinde yeterlidir. Bu oran kapsamında en düşük yeterlikler Milli Eğitim Bakanlığı (MEB)-il/ilçe Milli Eğitim Müdürlüğü (İMEM) ve okulun bina/donanım ve personel bakımından yeterliğine aittir. Bu iki yeterlik aslında birbiriyle de ilişkilidir. Yani okulların bina/donanım ve personel tedarik ve ihtiyaçları çoğunlukla MEB ve İMEM üzerinden karşılanmaktadır. Örgütsel şemaları sistem kuramı temelinde biçimlendirilmeyen MEB (Toprakçı & Atalay, 2024) ve İMEM'lerin (Toprakçı & Keskin, 2024) sistemsizliğinin, birer alt sistem olan okulları da olumsuz etkileyeceği söylenebilir (Toprakçı & Karabulut, 2024). Bu sonuç, kamu okullarının fiziki alt yapı bakımından iyi olmayan durumunu (Eğitim-Bir Sen, 2009; İnal, 2019) Anadolu liseleri perspektifinden ortaya koymaktadır. MEB tarafından temizlik, güvenlik, yazışma, teknisyen vb. personelinin yeterli oranda atanmaması okullarda büyük problemlere yol açmaktadır (Toprakçı & Altunay, 2017; Ünver, 2019). Okullarda hijyen sorunsalı zaten kalabalık olan okullarda üst seviyededir (Arslan & Toprakçı, 2024). Az olan elemanın geçiştirerek temizlik yapmaya çalıştığı bilinen bir gerçektir. Özellikle pansiyonlu okullarda güvenliğin 24 saat nöbette olması gerektiği düşünülürse üç vardiya için üç görevli gerekmektedir. Okulların bu hizmeti karşılayacak bütçeleri yoktur (Toprakçı & Eken, 2022). Şahin (2013) çalışmasında okulun geliştirilmesinde okul müdürlerinin yaşadığı sorunların başında "personel gereksinimini karşılama, yardımcı personel ihtiyacının giderilmesi ve fiziksel yapıyı iyileştirme" olduğunu ifade etmiştir. Toprakçı'ya (2017) göre okullar yardımcı personel açısından birçok sorunla karşı karşıyadır. Güngör & Çobanoğlu (2016) ortaokullardaki hizmetli personelin yetersiz olduğunu, temizliğin yeterli yapılmadığını, temizlikte kullanılan araç ve gereçlerin okullar tarafından karşılanmasında zorluk yaşandığını belirtmiştir.

Paydaşların özellikleri bağlamı sonuçlar şu şekildedir: Cinsiyeti ne olursa olsun yönetici, öğretmen, veli ve öğrenciler Anadolu liselerinin yeterliliğini aynı şekilde algılamaktadırlar. Koç (2019) araştırmasında, yönetici ve öğretmenlerin etkili okula yönelik algılarında cinsiyet değişkeninin anlamlı bir farklılık oluşturmadığını belirtmiştir. Ergin, Kaplan & Korkmaz (2018) Anadolu liselerinin etkili okul özelliklerine sahip olma düzeyinin, okul ortamı boyutunda, cinsiyet bazında bir görüş farklılığı oluşturmadığını ifade etmiştir. Yaş değişkeni temelinde; çok genç ve yaşlı paydaşlar okullarının yeterliğini, diğer orta yaş paydaşlarına göre daha düşük bulmaktadırlar. Öte yandan genç paydaşlar okullarının bina-donanım, mevzuatsal ve bütçesel yeterliği konusunda daha olumludurlar. Bu durum çok genç olanların çoğunluğunun öğrenci olması ve vakitlerinin çoğunu okulda geçirmeleri ile yaşı ileri olanların geçmişi de bilmelerine binaen daha dikkatli birer gözlemci olmaları perspektifinden açıklanabilir. Bu sonucu destekler nitelikte başka bir sonuç ise okuldaki kıdemleri (aynı okulda olma süresi) yüksek

olan paydaşların genel olarak Anadolu liselerini daha az yeterli bulmalarıdır.

LGS puanı açısından gruplar arasında genel olarak Anadolu liselerinin yeterliği bakımından bir fark yoktur. Öte yandan LGS puan düzeyi yüksek olan okulların paydaşları okullarını bina-donanımsal, öğrenci-velisel, bütçesel ve mevzuatsal açılardan diğer okul paydaşlarına göre daha yeterli bulmaktadırlar. Ancak paydaşlar, yüksek puanla öğrenci alan okulların veli ve öğrencilerinin yeterliğini, orta düzeyde puanla ve puansız öğrenci alan okullara göre daha yüksek bulmuşlardır. Anadolu liselerinin eski halleri itibarıyla veli ve öğrencilerinin nitelikli algılandığı (Aksu, 1989; Özgen, 1991) ve reelde algılanmaya da devam ettiği bilinmektedir. Bu okulların öğrencilerinin LGS'de yüksek puan alarak gelmeleri, paydaşların da (özellikle yüksek ve orta düzey puanla öğrenci alan okulların paydaşları) onları daha yeterli algılanmalarında bir etken olabilir (Yalçın, 2019; Sırma, 2020).

Okuldaki pozisyonu yönetici ve öğretmen olan paydaşlar okullarının yeterliğini diğer okul paydaşları olan veli ve öğrencilere göre daha az yeterli bulmaktadırlar. Kamu okullarının reeldeki durumu (Orhan, 2019) yönetici ve öğretmenlerin tespitlerini haklı kılabılır. Öte yandan okullarındaki pozisyonları öğrenci ve veli olan paydaşların yönetici ve öğretmen paydaşlarına göre okullarının yeterliğini daha yüksek bulmaları ilginç bir sonuç olarak görülebilir. Başka bir Anadolu lisesinde şimdiki pozisyonuna benzer deneyimi olan öğrenci, veli, yönetici ve öğretmenler, olmayanlara göre, Anadolu liselerini daha az yeterli bulmaktadırlar. Bu sonucun bir nedeni başka bir okul deneyimi olan paydaşların okulları zihinlerinde karşılaştırma potansiyelleri olabilir.

Araştırmanın bir başka sonucu olarak, dörtlük bir derecelendirmede, sadece öğretmen ve yöneticilerden oluşan paydaş grubu, Anadolu liselerinin yeterliğini "iyi" düzeyinde görürken; okullarının MEB ve İMEM'sel, bina ve donanımsal ve bütçesel yeterliğini düşük bulmaktadırlar. Nitekim bu çalışmada yönetici ve öğretmenlerin hizmet süresi arttıkça okullarını daha az yeterli görmeleri de bu açıklamayı destekler niteliktedir. Balcı (2013) yaş ve kıdem arttıkça öğretmenlerin, akademik başarılarına ve okulun etkililiğine daha önem verdiklerini belirtmiştir. Bu önem onların karşılaştırma eşiklerinde bir yükselişe yol açmış olabilir.

Öğretmen ve yöneticilerden lisansüstü eğitim yapanlar hiç yapmayanlara göre ve eğitim yönetiminde lisansüstü yapanlar başka alanlarda yapanlar ile hiç yapmayanlara göre okullarının öğrenci-velisel, öğretmensel, mevzuatsal alt yeterlikleri ile genel yeterliği daha yüksek algılamaktadırlar. Bu sonuç ilginç bir durum arz etmektedir zira genel olarak lisansüstü eğitimin, özel olarak eğitim yönetimi lisansüstü eğitiminin bir bilinçlenme yaratması ve reelde durumu iyi olmayan kamu okullarını (Yıldız & Balyer, 2019; Toprakçı & Güven, 2022) daha düşük yeterlikte derecelendirmeleri beklenirdi. Nitekim benzer olarak, Gül (2013) tarafından yapılan bir çalışmada, okul çevre ilişkileri, yöneticilik eğitimi almış olan yöneticiler tarafından daha olumlu algılanmaktadır.

Sadece velilerden oluşan paydaşlar dörtlü bir derecelendirmede okullarının yeterliğini iyi düzeyinde görürken; bina-donanımsal ve MEB-İMEM'sel yeterliğini ise orta düzeyde görmektedirler. Meslekleri ne olursa olsun velilerin okullarının yeterliğini aynı şekilde algılamaları, okul aile işbirliğinin önemine (Aslan, 2014; Çayırılı, 1998; Çuhadar, 2020; Gutman & McLoyd, 2000; Nas, 1995; Şişman, 2013) binaen okul nezdinde homojenliğe katkı sağlayarak etkili bir veli-okul etkileşimine zemin oluşturabilir.

Öneriler

Araştırmacılar geliştirilen ölçeği de kullanarak Anadolu liselerinin ve başka türdeki okulların (ilkokullar, ortaokullar vb.) yeterliği ile ilgili genişletilmiş çalışma gruplarıyla (diğer iller, bölgeler) başka çalışmalar yapabilirler. Bölgeler arasında Anadolu liseleri ve diğer okulların yeterliliklerinin farklı ve benzer yönleri incelenebilir. Aynı araştırma genel liseler, fen liseleri, spor liseleri ve diğer türdeki Anadolu liseleri (Anadolu Teknik ve Meslek Liseleri, Anadolu İmam Hatip Liseleri, Anadolu Öğretmen Liseleri, Anadolu Sosyal Bilimler Liseleri vd.) ve özel liseler için de yapılabilir. Araştırmacılar Anadolu liselerinin yeterliğini zayıf ya da çok iyi olarak puanlanan bölümlerini neden sonuç ve sorun çözme araştırmaları ile iletilebilirler. Örnek olarak, LGS'de yüksek puanla öğrenci alan Anadolu liselerinin öğrenci ve velilerinin okullarını daha yeterli algılamalarının nedenleri araştırılabilir. Lisansüstü ve eğitim yönetimi kökenli lisansüstü mezunlarının Anadolu liselerini niçin daha fazla yeterli buldukları araştırılabilir.

Uygulamadakilere olarak, okul yöneticilerinin, MEB ve il/ilçe milli eğitim müdürlüklerinin yeterliğinin artırılabilmesi adına yönetici seçimlerinde liyakate dayalı objektif sınavlarla gerçekleştirilen atamalar yapılabilir. Devletin artan eğitim isteğini ve eğitim hizmetlerini karşılayabilmek için bütçeden eğitime ayırdığı pay arttırılabilir.

Anadolu liselerinin yeterliliklerinin arttırılması adına bina/donanım, hizmetli, teknik donanım vb. gereksinimlerinin devlet tarafından karşılanması sağlanabilir. Araştırmanın özellikle alt boyutları itibarıyla düşük yeterli çıkan mevzuatsalın güncellenmesi önerilebilir. Eğitim yönetimi alanında lisansüstü eğitime sahip olan öğretmen ve yöneticilerin Anadolu liselerinin yeterliğini farklı yorumladıkları görüldüğü için okullara yönetici olarak atanacakların özellikle eğitim yönetimi alanında lisansüstü eğitim almaları sağlanabilir. Araştırmanın kapsamında olan yönetici, müdür, il, ilçe Milli Eğitim Müdürlükleri ve MEB'deki ilgili kişilere yol gösterebilmesi açısından ilgili kişi veya makamlarca incelenmesi önerilebilir.

Ayrıca araştırmacılar ve uygulamada yer alanlar, bu çalışma ile geliştirilen "Okul Yeterlik Ölçeği"ni araştırmalarında veya sorun tespit çalışmalarında kullanabilirler.

Extended Abstract

Introduction

Schools are organized and named hierarchically based on students' ages, other characteristics, and curricula. Globally, the general nomenclature includes categories such as preschool, primary school, secondary school, high school, higher education institutions, and special education schools. Although each type of school has its own distinct features, there are common stakeholders (such as school administrators, teachers, parents, and students) and characteristics (such as the local or central administrative structure to which schools are affiliated, their budgets, faculty, staff, and infrastructure, as well as legislative frameworks) that collectively determine their competence. The higher the qualitative and quantitative competence of a school in these areas, the higher its overall adequacy. Each characteristic contributes to the overall effectiveness of the school. By assessing these competencies, it becomes possible to evaluate the adequacy of the school as a whole.

In Turkey, high schools are divided into various types, one of which is Anatolian high schools. Given the absence of studies specifically addressing the adequacy of Anatolian high schools, this study aims to reveal the adequacy of Anatolian high schools based on the views of administrators, teachers, students, and parents. The results of this study may serve as a preliminary step for further research on the adequacy of schools, thereby contributing to the overall education system.

Method

The study population comprises the administrators, assistant administrators, students, teachers, and parents from Anatolian high schools (excluding Vocational and Imam Hatip Anatolian High Schools) located in the central and nearby districts of Izmir, including Konak, Bornova, and Karşıyaka. Of this population, 599 stakeholders who responded to the survey administered via Google Forms, and whose responses were deemed valid, formed the final sample of the study.

The data collection tool, the "School Adequacy Scale (SAS)," developed by the researcher, consisted of two parts. The first part included eleven demographic questions (gender, age, tenure, education level, years of experience, etc.), while the second part included 30 questions aimed at assessing the adequacy of various aspects of the school. These aspects included the adequacy of school administrators (3 questions), central government institutions (Ministry of National Education and Provincial/District Directorates of National Education in Turkey) (3 questions), teachers (7 questions), school building and equipment (3 questions), students and parents (4 questions), the school budget (3 questions), and school legislation (7 questions).

The scale followed a 4-point Likert format: Poor (1), Average (2), Good (3), and Very Good (4). The scale was validated and found to be reliable based on the statistical analyses presented in the tables (available in both Turkish and English). The necessary permissions for the study were obtained from the XX University Ethics Committee and the XX Provincial Directorate of National Education.

Data were collected from school administrators, teachers, students, and parents of Anatolian high schools in X province and its districts. Data analysis was carried out using the Coded Score Range by Option (CSRO) technique based on arithmetic means. Descriptive statistics such as frequency and percentage were used for data summarization, and parametric tests were applied since the scale's total scores and sub-dimensions (except the parents' occupation variable) were normally distributed. In cases of non-normal distribution, Kruskal-Wallis and Mann-Whitney U tests were applied. The significance level was set at 0.05. T-tests were used to examine differences between two variable groups, while one-way variance analysis (ANOVA) was used to compare more than two variable groups. In cases where significant differences were detected, t-values and the least significant difference (LSD) test were used to determine the groups responsible for these differences. For nonparametric comparisons, the Mann-Whitney U test was used to identify directional trends.

Results and Discussion

The primary finding of the study is that Anatolian high schools are generally rated as "good" (corresponding to a score of 3 on a 4-point scale) by school administrators, teachers, students, and parents. However, the adequacy scores are lower in certain areas, particularly in terms of the contribution of the Ministry of National Education and the school's building, equipment, and staff adequacy. This result highlights the ongoing challenges faced by public schools in Turkey in terms of physical infrastructure (Eğitim-Bir-Sen, 2009), especially from the perspective of Anatolian high schools. The Ministry of Education provides various services such as cleaning, security, correspondence, and technical support, but insufficient staffing leads to significant operational problems (Toprakçı ve Altunay, 2017; Ünver, 2019). In overcrowded schools, hygiene issues are particularly prevalent, as understaffed cleaning personnel can only provide minimal service. In residential schools, where 24-hour security is required, three security officers are necessary to cover the shifts, but schools often lack the budget to provide this service (Toprakçı ve Eken, 2022). According to Şahin (2013), the main challenges faced by school principals in improving schools are "addressing personnel shortages, meeting the demand for support staff, and enhancing physical infrastructure." Similarly, Toprakçı (2017) notes that schools face numerous problems related to support staff, and Güngör and Çobanoğlu (2016) report that janitorial staff in secondary schools is insufficient, leading

to inadequate cleaning and difficulties in obtaining cleaning supplies.

Pedagogical Implications

Further research can be conducted with a larger sample, encompassing other provinces and regions, to explore the adequacy of Anatolian high schools across different areas. Comparative studies can also be conducted on other types of high schools, including general high schools, science high schools, sports high schools, and other Anatolian high schools (such as Anatolian Technical and Vocational High Schools, Anatolian Imam Hatip High Schools, Anatolian Teacher High Schools, and Anatolian Social Sciences High Schools), as well as private high schools. Researchers may also focus on identifying the specific weaknesses in different departments within Anatolian high schools and conducting cause-effect analyses to propose solutions. Additionally, exploring why students and parents of high-performing Anatolian high schools perceive their schools as more adequate could provide valuable insights. It would also be beneficial to investigate why individuals with a master's degree in educational administration rate Anatolian high schools more favorably. This study could serve as a reference for school administrators, district and provincial education directors, and officials at the Ministry of National Education, helping to guide their efforts in improving school adequacy. Moreover, the "School Adequacy Scale" developed in this study could be employed by other researchers in similar studies or for diagnostic purposes.

Araştırmanın Etik Taahhüt Metni

Yapılan bu çalışmada bilimsel, etik ve alıntı kurallarına (XXX Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Protokol No. 1899 ve 29.03.2023 tarihli 4/35 toplantısı kararı) uyulduğu; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifatın yapılmadığı, karşılaşılabilecek tüm etik ihlallerde "Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi ve Editörünün" hiçbir sorumluluğunun olmadığı, tüm sorumluluğun Sorumlu Yazara ait olduğu ve bu çalışmanın herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiş olduğu sorumlu yazar tarafından taahhüt edilmiştir.

Kaynaklar

- Akbal, I. & Toprakçı, E. (2021). İlkokul denetim rehberinin yasal belgeler ve alanyazın temelinde incelenmesi. *e- Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 12(1), 171-189. <https://doi.org/10.19160/ijer.867862>
- Akbaşlı, S. & Kavak, Y. (2008). Ortaöğretim okullarındaki okul aile birliklerinin görevlerini gerçekleştirme düzeyi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19, 1-21. http://www.sosyalbil.selcuk.edu.tr/sos_mak/makaleler/Sait%20AKBA%C5%9ELI%20%20Y%C3%BCKsel%20KAVAK/AKBA%C5%9ELI,%20SA%C4%B0T.pdf

- Aksu, M. (1989) Anadolu liseleri. *Eğitim ve Bilim*, 14 (75). 3-13. <https://eb.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/5952>
- Akyol Ekinci, Ş. & Toprakçı, E. (2023). İlçe milli eğitim müdürlüğü yöneticilerinin liderlik stilleri ile okul yöneticilerinin iş doyumu arasındaki ilişki. *Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7 (11), 65-86. <https://doi.org/10.56677/mkuefder.1321285>
- Arslan, F. & Toprakçı, E. (2024, Haziran, 8-9). *Okulun fiziki ortam ve araç-gereçlerini iyileştirmede okul yöneticilerinin yaşadığı sorunlar*. [Sözlü Bildiri] III.Bilsel Uluslararası Ahlat Bilimsel Araştırmalar Kongresi, Ahlat-Türkiye. <https://bilselkongreleri.com/panel/uploads/pdf/3.%20AHLAT%20KONGRE%20KI%CC%87TABI.pdf>
- Aslan, Ş. (2014). *Anadolu liselerinde etkili okul kavramının yönetici ve öğretmen algılarına göre değerlendirilmesi*, [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi], Zirve Üniversitesi.
- Balci, A. (2013). *Etkili okul ve okul geliştirme kuram uygulama ve araştırma* (6. basım). Pegem Akademi.
- Başaran, İ.E. (1993). *Eğitim Yönetimi*. (3.baskı). Kadioğlu Matbaası.
- Bollen, K. A. (1989). *Structural equations with latent variables*. Wiley
- Bursalıoğlu, Z. (2013) *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış*. Pegem Akademi.
- Cafoğlu, Z. (1996). Sanayileşmiş ülkelerde eğitim politika ve uygulamaları. *Kuram Ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 7(7), 367-374. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/108652>
- Chan, B. Y. & Chui, H. S. (1997). Parental participation in school councils in Victoria, Australia. *International Journal of Educational Management*, 11(3), 102-110. <https://doi.org/10.1108/09513549710163998>
- Cohen, L, Manion, L. & Morrison, K. (2010). *A guide to teaching practice*. (5th edition). Routledge.
- Çayak, S. & Erdi, D. Y. (2015). Öğretmen-veli iş birliği ile ilkökuller arasındaki ilişki. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama*, 11, 59-77. <https://dergipark.gov.tr/download/articlefile/210402>
- Çayırılı, E. (1998). *İlköğretim I. kademedeki okul-aile ilişkisi ile ilgili öğretmen ve veli görüşleri* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Afyon Kocatepe Üniversitesi.
- Çınkır, Ş. & Nayır, F. (2017). Okul aile iş birliği standartlarına ilişkin veli görüşlerinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(1), 245-264. <https://doi:10.16986/HUJE.2016015709>
- Çuhadar, A. İ. (2020). Türkiye’de ulusal mevzuata göre velilerin okul yönetimine katılımı. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 374-404. <https://doi.org/10.33711/yyuefd.692953>
- Davis, S. Darling-Hammond, L., LaPointe, M., & Meyerson, D. (2005). *School leadership study: developing successful principals (review of research)*. Stanford, CA, USA: Stanford University, Stanford Educational Leadership Institute.
- Dayıoğlu-Öcal, S. & İşcan, S. (2020). Milli Eğitim Bakanlığı 2023 Eğitim Vizyonu Belgesi ve Dewey’in Türkiye Maarifi hakkında raporu: Belge Analizi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8 (5), 1505-1518. <https://doi.org/10.18506/anemon.683068>
- Eğitim-Bir Sen (2009). Öğretmenlerin meslek memnuniyeti araştırması. Eğitim-Bir-Sen Yayınları: 36, Araştırma Dizisi: 6, <https://docplayer.biz.tr/14784845-Memur-sen-konfederasyonu-egitimciler-birligi-sindikasi-ogretmenlerin-meslek-memnuniyeti-arastirmasi.html>.
- Ercan, İ. (2001). İlköğretim sosyal bilgiler programında ulusal ve evrensel değerler [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.
- Erdiş, O. & Toprakçı, E. (2024). Team spirit in school management team. *E-International Journal of Pedagogogy (e-ijpa)*, 4(1), 52-84. <https://www.e-ijpa.com/pedandragoji/article/view/120/52>
- Ergin, İ., Kaplan, F. & Korkmaz, A. (2018) Etkili okul olma özelliklerinin öğrenciler, okul ortamı ve veliler açısından değerlendirilmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi / The Journal of International Social Research*, 11 (59), <http://dx.doi.org/10.17719/jisr.2018.2683>
- Ertürk, A. (2020). 2023 Eğitim vizyonu: sorunlara çare mi? *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 48, 321-345. <https://doi.org/10.9779/pauefd.537273>
- Gedikoğlu, T. Şahin, S. & Büyükelbaşı, (2004). İlköğretim okulu yöneticilerinin kültürel liderlik davranışlarına ilişkin yönetici ve öğretmen algıları. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 19, 73-84. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1660>
- Glow, K. M. & Sperhac, A. M. (2003). A Community collaborative partnership for the Chicago public schools. *Journal of School Health* 73(10), 395+. link.gale.com/apps/doc/A112408487/AONE?u=anon~481e8ea2&sid=googleScholar&xid=73b71ef0
- Göksoy, S. (2017). Okulların altyapı yeterliği. *Uluslararası Liderlik Eğitimi Dergisi*, 1(1), 9-15. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/349032>
- Gutman, L. M. & McLoyd, V. C. (2000). Parents’ management of their children’s education within the home, at school, and in the community: An examination of African-American families living in poverty. *Urban Review*, 32(1), 1-24. <https://doi.org/10.1023/A:1005112300726>
- Gül, İ. (2013). İlköğretim okulu yöneticilerinin okul çevre ilişkilerinin geliştirilmesine yönelik görüşleri. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(1), 165-192. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/187962>
- Güngör, E. & Çobanoğlu F. (2016) *Ortaokullarda temizlik ihtiyaçlarının karşılanma düzeyi* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Pamukkale Üniversitesi.
- Gürsel, M. (2005). *Eğitim Yöneticisinin Yeterlikleri*. 2. Baskı, Konya: Eğitim Kitapevi.
- Güvendi, M. G. (2014). *Millî Eğitim Bakanlığı’nın öğretmenlere sunmuş olduğu çevrimiçi eğitim ve paylaşım sitelerinin öğretmenlerce kullanım sıklığının belirlenmesi: Eğitim Bilişim Ağı (EBA) örneği* [Yayınlanmamış doktora tezi]. Sakarya Üniversitesi.
- Hoy, W. K. & Forsyth, P. B. (1986). *Effective supervision: Theory into practice*. Random House
- İnal, O. (2019). *Kamu politikası açısından Türkiye’de özel okullar*. [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Kalaycı, Ş. (2018). *Çok değişkenli istatistik teknikleri*. Dinamik Akademi.
- Karakütük, K., Özdoğan Özbal, E. & Ulutaş, P. (2019). Okul temelli (Bazlı) hazırlanmasına ilişkin okul yöneticilerinin görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 48 (1). 455-481. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/929093>
- Kelloway, K. E. (1989). *Using Lisrel for structural equation modeling: A researcher’s guide*. Sage.
- Keskin, O. & Toprakçı, E. (2024). Okul yöneticilerinin genel öz yeterlik algılarının çeşitli değişkenlere göre meta-analizi. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 15(1), 81-107. <https://www.e-ijer.com/tr/download/article-file/3938628>
- Kepenekçi, Y. K. (2004). İlköğretim okulu yöneticilerinin eğitim mevzuatına ilişkin görüşleri. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 3

- (6). 159-174. http://www.ebuline.com/pdfs/6Sayi/EBU_6_2.pdf
- Kızılboğa, R. & Erdoğan, Y. (2012). Milli Eğitim Bakanlığı e-okul uygulamasının yönetici, öğretmen, öğrenci ve veli görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 42(193), 5-16. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/442327>
- Koç, M.H. (2019). Veli katılımı hakkında sınıf öğretmenleri ne düşünüyor? Fenomenolojik bir çalışma. *Akdeniz Eğitim Araştırmalar Dergisi*, 13(29), 53-74. <https://doi.org/10.29329/mjer.2019.210.4>
- Koç, A. (2019). Proje kapsamında olan ve olmayan AİHL'lerin etkili okul özelliklerinin karşılaştırmalı incelenmesi. *EKEV Akademi Dergisi*, 23 (80), 1-24. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2590257>
- Marcoulides, G. & Schumacher, R. (2001). *New developments and techniques in structural equation modelig*. Lawrence Erlbaum Associates.
- MEBOKY (2017). Eğitim Bakanlığı ortaöğretim kurumları yönetmeliği. (Erişim 25 Mayıs, 2023) https://ogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/20161748
- Nas, F. (1995). *İstanbul ilinde genel liselere ve anadolu liselerine devam eden öğrencilerin velilerinin, bu okullara ilişkin görüş ve beklentilerinin karşılaştırılması*. [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Yıldız Teknik Üniversitesi.
- Özgan H. & Aydın Z. (2010, Mayıs, 20-22). Okul-aile işbirliğine ilişkin yönetici, öğretmen ve veli görüşleri, [Sözlü bildiri]. 9. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu, Elâzığ.
- Özgen, B. (1991) Anadolu liseleri. *Eğitim ve Bilim*, 15 (82), 25-35. <https://eb.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/6062>
- Sabuncuoğlu, Z. (1992). *Örgütlerde davranış*. Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Sırma, E. (2020). Öğrenci, öğretmen, veli açısından Anadolu liseleri ile mesleki ve teknik liselerin sosyolojik değerlendirmesi [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Pamukkale Üniversitesi.
- Şahin, İ. (2013). İlköğretim okul müdürlerinin okul geliştirme stratejileri ve uygulamalarına ilişkin görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13 (1), 229-250. https://www.researchgate.net/profile/Idris-Sahin/publication/288197855_The_principals_of_primary_schools_ideas_on_their_school_development_strategies_and_practices/links/586f7f5008ae8fce491dc391/The-principals-of-primary-schools-ideas-on-their-school-development-strategies-and-practices.pdf
- Şimşek, S. & Toprakçı, E. (2023). Milli eğitim müdürlerinin uzaktan yönetimde karşılaştıkları sorunlar. *Uluslararası Liderlik Eğitimi Dergisi*, 7 (1), 53-66. <https://trdoi.org/10.26023458/uled.1305008>
- Şişman, M. (2013). *Eğitimde mükemmellik arayışı etkili okullar*. (4.baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Tabachnick, B. G. & Fidell, L. S. (2012). *Using multivariate statistics* (6th ed.). Allyn & Bacon.
- Toprakçı, E. (2017). *Sınıf yönetimi*. (3.Baskı). Pegem Yayınevi.
- Toprakçı, E. & Altunay, E. (2017). Okulun insan kaynağının bir ögesi olarak okul yardımcı personellerinin anılarının incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 13(1), 363-391. <http://dx.doi.org/10.17860/mersinefd.306029>
- Toprakçı, E. & Arslan, F. (2022). Okul yöneticilerinin görüşlerine göre dezavantajlı bölgelerdeki okul-aile birliklerinin işlevselliğini etkileyen faktörler. *Uluslararası Liderlik Eğitimi Dergisi (ULED)*, 6(1), 60-73. <https://trdoi.org/10.26023458/uled.1099736>
- Toprakçı, E. & Eken, Ş.G. (2023, Nisan, 23) *Okul bazlı bütçeleme kılavuzunun uygulanmasına ilişkin yönetici görüşleri*, [Sözlü bildiri]. Cumhuriyet 8. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi, Ankara.
- Toprakçı, E. & Atalay, U. S. (2024, Haziran, 8-9). *Milli eğitim bakanlığı örgüt şemasının sistem kuramı bağlamında incelenmesi* [Sözlü Bildiri] 2. International Black Sea Scientific Research and Innovation, Trabzon /Turkey. https://www.isarconference.org/_files/ugd/6dc816_972b68c76efb4a77bab5d93bf4f14506.pdfBildiri
- Toprakçı, E. & Karabulut, Y. O. (2024, Temmuz, 12-13). *Okul örgüt şemasının sistem kuramı bağlamında incelenmesi* [Sözlü Bildiri] ESSA IV. International Eurasian Symposium, on Social Sciences and Arts.
- Toprakçı, E. & Keskin, E. (2024, Haziran, 21-23). *İl milli eğitim müdürlüklerinin teşkilat yapısının sistem kuramı bağlamında incelenmesi*. [Sözlü Bildiri] Selcuk 10th International Conference on Social Sciences. https://www.selcukkongresi.org/_files/ugd/797a84_e65049b31f0b4818b6d31d27c662486d.pdf
- Ünver, A. (2019) *Devlet okulları yöneticilerinin okullarda görev yapan hizmetli personelden memnuniyet durumları ve beklentileri* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Akdeniz Üniversitesi
- Vural, S. (1989). Yayın kurumlarında yönetime katılma ve TRT örneği. *Amme İdaresi Dergisi*. 22(2), 54-75. https://ammeidaresi.hacibayram.edu.tr/documents/article/1/22/2/5_vural.pdf
- Yalçın, E. (2019) *Liseye giriş sınavı (LGS)'nin yönetici, öğretmen öğrenci ve veliye göre incelenmesi* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Akdeniz Üniversitesi
- Yıldız, S. & Balyer, A. (2019). Okul Paydaşları bağlamında kamu okullarındaki parasal sorunlar: Fenomenolojik bir araştırma. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 46(46), 349-364. <https://doi.org/10.9779/paufed.463715>

Ekler

Ek-1: Okul Yeterliği Ölçeği

No	Maddeler	(1)	(2)	(3)	(4)
1	Okul yöneticilerimiz personelin sosyal faaliyetlerini desteklemede yeterlidir.	(1)	(2)	(3)	(4)
2	Okul yöneticilerimiz personele hizmet içi eğitimler sağlama konusunda yeterlidir.	(1)	(2)	(3)	(4)
3	Okul yöneticilerimiz kendini yenilemede yeterlidir.	(1)	(2)	(3)	(4)
4	MEB ve İl/İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü okulumuzun donanım, araç-gereç gereksinimini karşılamada yeterlidir.	(1)	(2)	(3)	(4)
5	MEB ve İl/İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü okulumuza personel görevlendirme konusunda yeterlidir.	(1)	(2)	(3)	(4)
6	MEB ve İl/İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü okulumuz müfredatını nitelikli hale getirmeye ilgili çabalarda yeterlidir.	(1)	(2)	(3)	(4)
7	Okulumuzdaki öğretmenler eğitim öğretim konusunda yeterlidir.	(1)	(2)	(3)	(4)
8	Okulumuzdaki öğretmenler okulumuz ile ilgili konularda fedakârdır.	(1)	(2)	(3)	(4)
9	Okulumuzdaki öğretmenler öğrenciler ile iletişimde yeterlidir	(1)	(2)	(3)	(4)
10	Okulumuzdaki öğretmenler okulun amacına odaklanma konusunda yeterlidir.	(1)	(2)	(3)	(4)
11	Okulumuzdaki öğretmenler veli ile etkileşimde yeterlidir	(1)	(2)	(3)	(4)
12	Okulumuzdaki öğretmenler okul sosyal faaliyetlerine katılma konusunda yeterlidir	(1)	(2)	(3)	(4)
13	Okulumuzdaki öğretmenlerin idari süreçlere katılımı yeterlidir.	(1)	(2)	(3)	(4)
14	Okulumuz binası ve bölümleri güvenlidir	(1)	(2)	(3)	(4)
15	Okulumuz binası ve bölümleri fiziksel olarak yeterlidir.	(1)	(2)	(3)	(4)
16	Okulumuz binası ve donanımı niteliklidir.	(1)	(2)	(3)	(4)
17	Okulumuz öğrencileri kendi öğrenme sorumluluğunu alma konusunda yeterlidir.	(1)	(2)	(3)	(4)
18	Okulumuzdaki öğrenciler kendilerini geliştirme konusunda yeterlidir.	(1)	(2)	(3)	(4)
19	Okulumuz velileri sosyo-kültürel açıdan niteliklidir.	(1)	(2)	(3)	(4)
20	Okulumuzda yapılan faaliyetlere veliler katılır ve destekler.	(1)	(2)	(3)	(4)
21	Okulumuzdaki harcamalar okulun ihtiyaçlarına göre yapılır.	(1)	(2)	(3)	(4)
22	Okulumuz bütçesi yeterlidir.	(1)	(2)	(3)	(4)
23	Okulumuzun diğer gelir kaynakları (kantin geliri, bağış vb) yeterlidir.	(1)	(2)	(3)	(4)
24	Okulumuzla ilgili mevzuat öğretmenlerin yetkileri konusunda yeterlidir	(1)	(2)	(3)	(4)
25	Okulumuzla ilgili mevzuatı yöneticilerin yetkileri konusunda yeterlidir	(1)	(2)	(3)	(4)
26	Okulumuzla ilgili mevzuat veli ile ilgili iş ve işlemler açısından yeterlidir	(1)	(2)	(3)	(4)
27	Okulumuzla ilgili mevzuat eğitim öğretimi düzenleme konusunda yeterlidir.	(1)	(2)	(3)	(4)
28	Okulumuzla ilgili mevzuat öğrenci ile ilgili iş ve işlemler açısından yeterlidir.	(1)	(2)	(3)	(4)
29	Okulumuzla ilgili mevzuat ihtiyaç duyulan personel sayısını düzenlemede yeterlidir.	(1)	(2)	(3)	(4)
30	Okulumuzla ilgili mevzuatın yazım dili sade ve anlaşılabilir.	(1)	(2)	(3)	(4)

Zayıf (1), Orta (2), İyi (3), Çok iyi (4)

APPENDIX-1: School Adequacy Scale (SAS)

No	Items	(1)	(2)	(3)	(4)
1	School administrators are sufficient in supporting the social activities of the staff.	(1)	(2)	(3)	(4)
2	Our school administrators are sufficient in providing in-service training to the staff.	(1)	(2)	(3)	(4)
3	Our school administrators are sufficient in renewing themselves.	(1)	(2)	(3)	(4)
4	Central government institutions are sufficient to meet the hardware and equipment needs of our school.	(1)	(2)	(3)	(4)
5	Central government institutions are sufficient to assign personnel to our school.	(1)	(2)	(3)	(4)
6	Central government institutions are sufficient in their efforts to make our school curriculum qualified..	(1)	(2)	(3)	(4)
7	The teachers in our school are sufficient in education and training.	(1)	(2)	(3)	(4)
8	The teachers at our school are self-sacrificing in matters related to our school.	(1)	(2)	(3)	(4)
9	The teachers in our school are sufficient in communicating with students	(1)	(2)	(3)	(4)
10	The teachers in our school are sufficient to focus on the purpose of the school.	(1)	(2)	(3)	(4)
11	The teachers in our school are sufficient in interacting with parents	(1)	(2)	(3)	(4)
12	The teachers at our school are sufficient to participate in school social activities.	(1)	(2)	(3)	(4)
13	The participation of teachers in our school in administrative processes is sufficient.	(1)	(2)	(3)	(4)
14	Our school building and departments are safe.	(1)	(2)	(3)	(4)
15	Our school building and departments are physically sufficient.	(1)	(2)	(3)	(4)
16	Our school building and equipment are qualified.	(1)	(2)	(3)	(4)
17	Our school's students are competent enough to take responsibility for their own learning.	(1)	(2)	(3)	(4)
18	The students in our school are sufficient to improve themselves.	(1)	(2)	(3)	(4)
19	Our school's parents are socio-culturally qualified.	(1)	(2)	(3)	(4)
20	Parents participate and support the activities carried out in our school.	(1)	(2)	(3)	(4)
21	Expenditures at our school are made according to the needs of the school.	(1)	(2)	(3)	(4)
22	Our school's budget is sufficient.	(1)	(2)	(3)	(4)
23	Our school's other income sources (canteen income, donations, etc.) are sufficient.	(1)	(2)	(3)	(4)
24	The legislation regarding our school is sufficient regarding the powers of teachers.	(1)	(2)	(3)	(4)
25	The legislation regarding our school is sufficient regarding the powers of administrators.	(1)	(2)	(3)	(4)
26	The legislation regarding our school is sufficient in terms of parent-related work and transactions.	(1)	(2)	(3)	(4)
27	The legislation regarding our school is sufficient to organize education.	(1)	(2)	(3)	(4)
28	The legislation regarding our school is sufficient in terms of student-related work and transactions.	(1)	(2)	(3)	(4)
29	The legislation regarding our school is sufficient to regulate the number of personnel needed.	(1)	(2)	(3)	(4)
30	The written language of the legislation regarding our school is simple and understandable.	(1)	(2)	(3)	(4)

Poor (1), Average (2), Good (3), Very good (4)